

ဝ နှိး သို့ မြို့ ၊

ခန္တီးစာသင်တိုက်နှင့် - ခန္တီးရိပ်သာ နှစ်ဌာန တို့၏

နာယကဖြစ်တော်မူသော ကျေးဇူးရှင်

အ ဂ္ဂ မ ဟာ ဝ ပ ဣ တ

အဘိဇေ မဟာရဋ္ဌ ၇၇

ခန္တီးဆရာတော်ဘုရားကြီး

ဟောကြား (ပြု သ) ဆုံးမတော်မူသော

အာနာပါန ဝဋ်မှ ထွက်ခန်း ကမ္မဋ္ဌာန်း

နှစ်

ယထာ ဘူ တ ဉာဏ်

အ မြ င် မှ န်

သစ္စဉာဏ်၊ ကိစ္စဉာဏ်၊ ကတဉာဏ်၊

“ ကိစ္စ ဉာဏ် အတွက် ” အထူး ရေး သား ထား သည်။

ဘာသာရေးဆိုင်ရာ စာပေ ခွင့်ပြုချက်အမှတ် (၂၇)

၁၉၇၁-ခု ဒုတိယအကြိမ် အဘိုး - ၃ ကျပ်။

၆၄

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ
အဘိဓဇ မဟာရဋ္ဌဂုရု

ခန္တိးဆရာတော်ဘုရားကြီး

ဝ နိုး သို့ မြို့ ၊

ခန္တီးစာသင်တိုက်နှင့် - ခန္တီးရိပ်သာ နှစ်ဌာနတို့၏
နာယကဖြစ်တော်မူသော ကျေးဇူးရှင် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ

အဘိဓဇ မဟာရဋ္ဌ ၇၇

ခန္တီးဆရာတော်ဘုရားကြီး

ဟောကြား (ပြုသ) ဆုံးမတော်မူသော

အာနာပါန ဝဋ်မှ ထွက်ခန်း ကမ္မဋ္ဌာန်း

၁၆

ယထာ ဘူတ ဥာဏ်

အမြင်မှန်

ဘာသာရေးဆိုင်ရာ စာပေ ခွင့်ပြုချက်အမှတ် (၂၀)

ဒုတိယအကြိမ်

အဘိုး - ၃ ။

ဤစာအုပ်သည် ကိစ္စဉာဏ်အတွက် သီးသန့်ရေးသား
ထားခြင်းဖြစ်ပါ၍၊ အထူးသတိပြု ဖတ်ရှုပါရန် လေးစား
စွာ တိုက်တွန်းအပ်ပါသည်။ ဆရာတော်ဘု နားကြီး အနားမှာ
ထိုင်ပြီး တရား-ပြုသ ဟောကြားနေသည်ဟု အာရုံပြုထားပါ

သစ္စဉာဏ်၊ ကိစ္စဉာဏ် ကတဉာဏ်၊

သစ္စဉာဏ်ဆိုသည်မှာ—

သိစရာ ကိစ္စ အဝ ဝ ကို ဆိုလိုပါသည်။ သစ္စ ဉာဏ်
မပြည့်စုံက ပြုဘွယ်ကိစ္စ အရာရာတို့သည် မိမိလိုရာ ပန်းတိုင်သို့
လွယ်ကူပြီးမြောက်အောင် ဆုံးခန်းတိုင် ရောက်မည် မထင်ပါ
ဤနေရာ၌ မေးဘွယ်ရာရှိပါသည်။ မိမိတို့သည် လူမှုကိစ္စများ
ပြားလှ၍ ရဟန်း တော် များလို ပရိယတ္တိ မသင်ကြားနိုင်၍
သစ္စဉာဏ်မပြည့်စုံလျှင် မရဘူးလား—။

ဟုတ်ပါတယ်။ သိနိုင်ရင် ပိုကောင်းတာပေါ့။ သို့သော်
လဲ မိမိ ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်၊ လုပ်မည်ဆိုပါတော့၊ မိမိလုပ်မည့်
ကိစ္စကိုတော့ အရာရာ ရှင်းလင်း ပြတ်သား စွာ သိရင်လဲ
သစ္စဉာဏ် ပြည့်စုံ တယ်လို့ ယူဆနိုင်ပါတယ်။ ဒါလောက်
သိရင်လဲ လွယ်ကူစွာ ပြီးမြောက်ပါလိမ့်မယ်။

ကိစ္စဥဒဏ် မှာ-

အလုပ်စခန်း ဖြစ်သည့် အတွက် - တခုခြင်း ပြည့်စုံအောင် ကြိုးစားလုပ်ကိုင်ရပါသည်။ သီလနယ်၊ လုပ်ကိုင်တဲ့နေ့ကစပြီး မကျိုးမပေါက်အောင်၊ သမာဓိနယ်၊ ထွက်တယ်ဝင်တယ် မှတ်-ဆိုသောနေရာမှာ နည်းရင် နာရီ ဝက် များရင် တနာရီ ဟု ရေးသားထားပါတယ်။ ထွက် ဝင် ဆိုတဲ့ စိတ်ကလေး တည်ဘယ်၊ မတည်ဘူး-ဆိုတာ မိမိ အသိဆုံး ဖြစ်ပါတယ်။ တည်နေရင် ထိုသို့ နှစ်တန် ရုပ်နှင့် နာမ် အမှန်ဖြစ်ပေါ်လာ။ ဤသို့ ဥာဏ် အား ကောင်းမှ ရုပ်၊ နာမ် ဖြစ်ပျက် အဆက်ဆက် ဖြစ်ပျက်ရပါသည်။ ပဋ္ဌမတည်အောင် ကြိုးစားပါ။ တည်ရင် ခေတ္တ ရပ်ထားပြီး အကြောင်း နှင့် အကျိုးကို သိမ်းဆည်းပါ-ဟု ရေးသားထားပါသည်။ ဤနေရာ၌ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဥာဏ်ကို ရေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ကတဥာဏ်ဆိုသည်မှာ-

ပြီးမြောက်ခြင်း - ဟု အဓိပ္ပာယ် ရပါသည်။ သီလ၊ သမာဓိ ပြီးမြောက်ရင်လဲ ကတဥာဏ်ပါတဲ့၊ ဝိပဿနာ ပညာ ရှိရင်လဲ ပြီးမြောက်တယ် ဆိုရမှာပါတဲ့။ မဂ် ကိစ္စ၊ ဖိုလ် ကိစ္စ ကြီးကို တဖျော်တခေါ် မှန်းဆပြီး မယူဆပါနှင့်။ ပြီးမြောက် သလောက် ကတဥာဏ်လို့ ယူဆပြီး မဂ်အဆင့်ဆင့် ပြီးမြောက် အောင်မြင်နိုင်ပါစေသော်။

ဦးမောင်ကြီး။

အထူး သတိပြုရန်-

ဝန်းသိုဗို ခန္တီးရိပ်သာ ဆရာတော်ဘုရားကြီးရေးသား
 တော်မူသော ဆောက်ပါ စာအုပ်များ ဝယ်ယူသောအခါ
 ဆကြောင်း တခုခုကြောင့် မနှစ်သက်လျှင် စေ့မပြုမညစ်
 မနှမ်း၊ ပါက တလ၊ အတွင်း ပြန်လည် ပေးအပ်နိုင်ကြောင်း
 တာဝန်ယူပါသည်။

(ရနိုင်သော စာအုပ်များ)

အစွာအလင်းပြ စာအုပ်	=	၃၀	ကျပ်		
ဘာသာအလင်းပြ တတိယ စာအုပ်	=	၂၈	ကျပ်		
သာသာအလင်းပြ ဒုတိယ စာအုပ်	=	၅	ကျပ်		
ဘာသာအလင်းပြ ပဌမ စာအုပ်	=	၃	ကျပ်		
ခန္ဓာဒီပကာသနီ	=	၃	ကျပ်	၅၀ ပြား	
ဝိပဿနာကျင့်စဉ် နောက်ရိုက်	=	၅	ကျပ်		
ဝဋ်မှထွက်ခန်းကမ္မဋ္ဌာန်းနှင့်-					
ယထာဘူတဉာဏ် အပြင်မှန်၊ နှစ်ပျိုးတွဲ		၃	ကျပ်		
အနုတ္တသဝသနာ	စာအုပ်	=	၂	ကျပ်	
ခုလ္လဘလက်စွဲ	စာအုပ်	=	၂	ကျပ်	
ဝိနယသိက္ခာ	စာအုပ်	=	၅	ကျပ်	၅၀ ပြား
ဇာန်ပြတ် ဝိပဿနာ	ကုန်နေပါသည်။				

ပန်ကြားလွှာ

သူတော်စင် အပေါင်းတို့ခင်ဗျား

ဤ စာအုပ်ငယ်ကလေးကို တွေ့မြင်ခြင်းအားဖြင့် သေးငယ်သော စာအုပ်ဟု ထင်မြင်ယူဆ၍ အမှတ် တမဲ့ ပေါ့ဆသွားမည်ကို စိုးရိမ်မိသောကြောင့်--

ကျွန်တော်သိမြင်သလောက်ကလေး ပန်ကြားပါရစေ

ဤစာအုပ်ငယ် အတွက် ဥပမာ ဆိုရသော် အရွက် အကိုင်း၊ အခေါက်၊ အကာ၊ အနှစ်၊ အမြစ်တို့ကို စုပေါင်းပြီး ကြိတ်ချေ၍ အဆီထုတ်သည်ရှိသော် သေးငယ်သော အဆီကို ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဤကဲ့သို့ သေးငယ်သော အဆီ အနှစ် ရာဇကကာမူ သုံးဆောင်မှီဝဲသည့်အတွက် သူ၏ထက်မြက်သော တံခိုးအာနိသင်ကား ကြီးမားမည်မှာ အမှန်ပင်တည်း။

(တနည်း) ဆရာတော်ဘုရား ရေးသားတော်မူသော “ဘာသာအလင်းပြ ကျမ်းကြီး၊ သစ္စာအလင်းပြ ကျမ်းကြီး၊ ခန္ဓာဒီပကာသနီ ကျမ်းကြီး” များကို အကျဉ်းဆုံး အကျဉ်း ချုံး၍ ရေးသားထားသည်ဟုဆိုကလည်း မှားမည်မထင်ပါ။

ထို့အတူပမာ - ဤစာအုပ်သည် “ဝန်းသို့မြို့ အဂ္ဂမဟာ ပဏ္ဍိတ၊ အဘိဓမ္မဟာရဋ္ဌဂုရု ခန္တီးရိပ်သာ ဆရာတော်ဘုရား ကြီး” က ပိဋကတ်သုံးပုံမှ ရှာဖွေဆောင်း သင်အံလေ့ ကျင့် အားထုတ်ပြီး ရေးသားပြုစုထားသော စာအုပ်ငယ်ကလေး ဖြစ်ပါသည်။

ဒုတိယအကြိမ်။

ကျွန်တော်၏ဖြစ်ပုံမှာ ဘယ်တရားကိုနာလျှင် ရနိုးနိုး၊
 ဘယ်ဟာ အားထုတ်လျှင် ရနိုးနိုး နှင့် ဂျပန်ခေတ်မှ စ၍
 ၁၃၂၈-ခု၊ ဝါဆိုလအထိ ရနိုးနိုးနှင့်ပဲ ပြီးခဲ့ရသည်။ ၎င်း
 ဝါဆိုလရောက်သောအခါ မိမိလုပ်ကိုင်နေသော အလုပ်များ
 အားလုံးကို ရုပ်သိမ်းနေချိန်လည်းဖြစ်ပါ၍ တရားအလုပ်ကို
 ဦးတည်လုပ်ကိုင်အုံးမပဲဟု ဆုံးဖြတ်ပြီး ဆရာတော်ဘုရားကြီး
 ထံ ချဉ်းကပ်၍ ဤ-စာအုပ်ထဲကအတိုင်း ဟောကြား ပြသ
 ဆုံးမပဲ့ပြင်၍ ကျင့်ကြံအားထုတ်သောအခါတွင် (ဤသာသနာ
 ၌ ဤအကျင့်ကိုကျင့်၍ ဤလမ်းကိုရောက်မည်ဟု တစ်တစ်
 ခုခု တထစ်ချ မှတ်သားနာယူပြီး) နောက်က ဖြစ်ခဲ့ဘူးသော
 “နိုးနိုး” ဟူသော ဝိစိကိုစွာတို့သည် လုံးဝ ပျောက်ကင်းသွား
 ပါတော့သည်။

ကျွန်တော် ကဲ့သို့ ဖြစ်ကြသော သူတော်ကောင်း
 အပေါင်းတို့ကို သေသေချာချာ စေ့စေ့ငင ဂရုစိုက်ပြီး
 ကြည့်ရှုမှတ်သား လေ့လာပွားများ အားထုတ်တော်မူပါရန်
 အနူးအညွတ် တောင်းပန်အပ်ပါကြောင်း။

ထို့အတူ ဤစာအုပ်ငယ်ကို ရိုက်နှိပ်ရခြင်းဖြစ်ပါ
 သည်။

ဦးမောင်ကြီး
 ခေတ်ဆန် ညွန့်ပုံနှိပ်တိုက်
 ကမ္ဘာဝါတန်း-မန္တလေး။

ဒုတိယအကြိမ်။

အာနာပါန ဝဋ်မှထွက်ခန်း ကမ္မဋ္ဌာန်း။

ရဟန်းဆရာထံ ကမ္မဋ္ဌာန်းတောင်းပုံ

၁။ ကမ္မဋ္ဌာန် မေ ဘန္တေ ဒေထ၊ } [ပါဠိလို ဂခါဆို]
ဝဋ္ဌ ဒုက္ခတော မောစနတ္ထာယ။ }

အရှင်ဘုရား၊ တပည့်တော်-တပည့်တော်မ၊ အား
မွေးသေမစဲ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ကျွတ်လွတ်ထွက်မြောက် နိဗ္ဗာန်
ရောက်ခြင်းငှါ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား တပါးပါးကို ပေးသနား
တော်မူပါဘုရား။ [မြန်မာလို ဂခါဆို]

လူဆရာထံ ကမ္မဋ္ဌာန်းတောင်းပုံ

၂။ ကမ္မဋ္ဌာန် မေ ဒေဟိ အာစရိယ၊ } [ပါဠိလို ဂခါဆို]
ဝဋ္ဌ ဒုက္ခတော မောစနတ္ထာယ။ }

ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာကြီး၊ ကျွန်တော် ကျွန်တော်မ
အား မွေးသေမစဲ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ကျွတ်လွတ် ထွက်မြောက်
နိဗ္ဗာန်ရောက်ခြင်းငှါ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား တပါးပါးကို
ပေးသနားတော်မူပါ ဆရာကြီး။ [မြန်မာလို ဂခါဆို]

ဓုတိယအကြိမ်။

မှတ်ချက်။ အဆိုပါ ပါဠိ-မြန်မာ နှစ်ဘာသာ တို့တွင်
ကြိုက်ရာ တမျိုးမျိုးဖြင့် တောင်း လျှင် လည်း
ကမ္မဋ္ဌာန်းတောင်းခြင်းကိစ္စ ပြီး၏ဟုမှတ်လေ။

ပုဗ္ဗကိစ္စ ငါးပါး

- ၁။ ငါ၏ ခန္ဓာကိုယ်ကို မြတ်စွာဘုရားအား စွန့်လှူပါ၏
- ၂။ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ပြစ်မှားမိသော် တောင်းပန်
ဝန်ချပါ၏။
- ၃။ ငါပြုသမျှ ကုသိုလ်တို့သည် မဂ်-ဖိုလ်-နိဗ္ဗာန် ကို
ကျေးဇူးပြုကြပါစေ။
- ၄။ သက်ရှိများစွာ သတ္တဝါတို့သည် ချမ်းသာကြပါစေ
ချမ်းသာကြပါစေ။
- ၅။ သေရလှပြီ၊ သေရလှပြီ၊ သေရတဲ့ အဝတေ့ မရေ
မတွက်နိုင်အောင် များလှလေပြီ၊ လက်ရှိအဝ သေ
နေက မဦးခင် သေခြင်းကင်းရာ၊ သေခြင်း မရှိရာ
နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အလွန်ကောင်းသော တရား
အလုပ် အားထုတ်မှုကို ဦးအောင်ပြု ဦးအောင်ပြု။

မှတ်ချက်။ ကမ္မဋ္ဌာန်းခွင် လုပ်ငန်းစဉ်သို့ ဝင်တိုင်း ဝင်
တိုင်း ဤ ပုဗ္ဗကိစ္စငါးပါး ကို ရှေးဦးစွာ
ပြုလုပ်ရမည်ဟု သတိရှိစေ။

ဒုတိယအကြိမ်။

တမ္မဋ္ဌာန်းခွင် လုပ်ငန်းစဉ်သို့ ဝင်တဲ့အခါ နှား
ရိုင်းကို ကြိုးနှင့်ချီ၍ ဆုံးမသကဲ့သို့၊ စိတ်ရိုင်းကို သတိ တည်း
ဟူသော ကြိုးနှင့်ချီ၍ ဆုံးမရသည်ဟူ၍လည်း သတိရှိစေဦး

(တနည်း) အပေါက်ခြောက်ပေါက်ရှိသော တောင်
ပို့ခေါင်း၌ အောင်းနေသော ဖွတ် ကို ငါးပေါက်ပိတ်ပြီး
တပေါက်ကစောင့်၍ဖမ်းသကဲ့သို့၊ ထို့အတူ၊ မျက်စိ၊ နား
နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ မနှော ခြောက်ပေါက်ရှိသော ကိုယ်ခန္ဓာ
တောင်ပို့ခေါင်း၌ အောင်းနေသော စိတ်ဖွတ်ကို မျက်စိ
နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ် ငါးပေါက်ကို အာရုံမပြုသော အား
ဖြင့် ပိတ်၍ မနှောစပေါက်က စောင့်၍ ဖမ်းရမည်ကိုလည်း
သတိရှိစေဦး။

အာဒိကပ္ပိက အစဦးစွာ

အာဒိကပ္ပိကာနံ မနသိကာရ သုကရတာယ
ဝိပဿနာယ အာဒိဘာဝေန ဣပိတာ။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ)

အဓိပ္ပာယ်မှာ - မွေးသေဝဋ်က မလွတ်နိုင်ကြတဲ့ လူ
နတ် တို့အား မွေးသေလွတ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို ရလိုဆောက်လိုကြ
လျှင် တရားအလုပ်အားမထုတ်ဘဲ နိဗ္ဗာန်ရောက်မြဲ နိဗ္ဗာန်
ရမြဲ ထုံးစံမရှိသောကြောင့် မလွဲသာ မရှေ့စင်သာ တရား
အလုပ် အားထုတ်ရမယ်တဲ့၊ အားထုတ်ဖြန့်တတ်လဲ အန

စုတိယအကြိမ်။

ဦးစွာ ကမ္မဋ္ဌာန်းခွင် လုပ်ငန်းစဉ် သို့ ဝင်ရောက်ကြတဲ့
 ယောဂီတို့မှာ နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်ခြင်း လွန်စွာ လွယ်ကူ
 သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဝိပဿနာ၏အစ၌ အာနာပါနကို
 တဲ စ၍ အားထုတ်ရမည်ဟု ဆိုလိုသည်။ အတော်အတန်
 ဝိပဿနာဉာဏ်၏အခြေခံ ဝိရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိဉာဏ် ရင့်
 သန် အားရှိလာတဲ့အခါ ကြိုက်ရာကိုပြောင်း၍ အားထုတ်
 နိုင်ပါတယ်-တဲ့။ သို့ရာတွင် ဤအာနာပါနသည် သမထ
 ကိစ္စ၊ ဝိပဿနာကိစ္စ နှစ်စလုံးဘဲပြီးစီးနိုင်ပါတယ်-တဲ့။

အလုပ်ခွင်ဝင်တဲ့အခါ ထိုင်နေပုံ

“ နိသီဒတိ-ပလ္လက္ခံ ” အာဘုဇိတာ
 ဥဇ္ဇိကာယံ ပဏိဓာယ ” နှင့် အညီ။

ရှေးဦးစွာ ဆိမ်ငြိမ်ရာသို့ကပ်၍ အဆိုပါ ပုဗ္ဗကိစ္စ
 ငါးပါးတို့ကို ပြုလုပ်ပြီးလျှင် ယောကျ်ားဖြစ်က တင်ပလ္လင်
 ခွေထိုင်၊ မိန်းမဖြစ်က တင်ပလ္လဲထိုင်၊ တင်းကြပ်စွာပေါင်နှင့်
 ခြေထပ်မထားနှင့်၊ ခါးအထက်ကိုယ်ကို ဖြောင့်ဖြောင့်ထား
 လက်ဝါးနှစ်ဖက် အောက်အထက် သို့မဟုတ်ခူးပေါ် ပေါင်
 ပေါ်မှာထား၊ ကိုယ်ကို တောင့်မထားနှင့် လိုရင်းမှာ ခပ်
 ကြာကြာ နေထိုင်မှ အနေအထိုင်မျိုးဖြင့် အဆင်ပြေသလို
 သာ နေထိုင်၍ အားထုတ်ရမည်ဟု သိလေ=မှတ်လေ။

ဗုဒ္ဓိယအကြိမ်။

အာနာပါန ဝဋ်မှထွက်ခန်း ကမ္မဋ္ဌာန်း ၇

အလုပ်စခန်း လုပ်ငန်းစဉ် အာနာပါနပိုင်း

သော သတောဝ အဿသတိ၊ သတောဝ ပဿသတိ။

(သတိပဋ္ဌာန် ပါဠိတော်)

သော၊ ထိုယောဂီသည်။ သတောဝ၊ မလစ်စေမှု သတိပြု၍သာလျှင်၊ အဿသတိ၊ ထွက်သက်ကိုဖြစ်စေ (ဝါ)ရှု၏။ သတောဝ၊ မလစ်စေမှု သတိပြု၍ သာလျှင် ပဿသတိ၊ ဝင်သက်ကိုဖြစ်စေ၏။ (ဝါ) ရှိ၏။

[ဤစား - အနက်]

အဓိပ္ပာယ်...အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် သတိပြု၍ ထွက်သက်ကိုဖြစ်စေရမည်။ သတိပြု၍ ဝင်သက်ကိုဖြစ်စေရမည်။ ထွက်တိုင်း ဝင်တိုင်း သတိပြု၍ သတိပြု၍ ထွက်သက် ဝင်သက် ကို ဖြစ်စေရမည်။ သတိမပြုဘဲ၊ သတိမရှိဘဲ၊ သတိမပါဘဲ သတိလက်လွတ်နှင့် တော့ ဘယ်အခါမှ ထွက်သက် ဝင်သက် ကို မဖြစ်စေရ၊ မဖြစ်စေနှင့်ဟု ဆိုလိုပေသည်။

“ ပရိမုခံ သတိ ဥပဋ္ဌပေတွာ ” အရ မိမိစိတ် ကို အာရုံတပါး ထွက်မသွားစေဘဲ၊ (ဝါ) ပြင်ပအာရုံသို့ စိတ် မထွက်စေဘဲ မိမိအားထုတ်ရမဲ့ အာနာပါန ထွက်သက်

ဓုတိယအကြိမ်။

ဝင်သက် အာရုံသို့သာ ရှေ့ရှုသတိကိုဖြစ်စေ၍ (ဖုဋ္ဌော
ကာသေ သတိံ ဌပေတော ဘာဝေန္တဿေဝ ဘာဝနာ-
သမ္ပဇ္ဇတိ) နှင့်အညီ၊ မိမိစိတ်ကို ထွက်လေဝင်လေ ထိခိုက်မှု
ထင်ရှားရာ နှာခေါင်းဖျားအထက် နှုတ်ခမ်းဖျား တပါး
ပါးမှာ အမြဲ စူးစူးစိုက်စိုက် ထားရမည်ဟုဆိုလိုသည်။

အထူး သတိပေးချက်

- ၁။ “ သတိံ အဝိဇ္ဇာန္တော ” သတိကို ဘယ် အခါမှ
လက်မလွတ်စေရဘူး-တဲ့။
- ၂။ “ သတိဝိရဟိတဿ ဘာဝနာ နာမ နတ္ထိ ” သတိ ကင်း
သောသူအား အနိပဿနာ မည်သည် မရှိဘူး-တဲ့။
- ၃။ “ သတေ ကာရီ ” အမြဲတမ်း သတိရှိရာ၊ အမြဲတမ်း
သတိပြုရမယ်-တဲ့။
- ၄။ “ သတိပုဗ္ဗင်္ဂမဿ ပညာယ သဏ္ဍိက္ခေ တဗ္ဗ ” သတိ
ရှေ့အားရှိသော ပညာဖြင့် ရှုမှတ်ရမယ်၊ အားထုတ်
ရမယ်ဆိုတဲ့ အတိုင်း ထွက်လိုက်-ဝင်လိုက် ဖြစ်နေတဲ့
အာရုံ၌ ဝင်တိုင်း၊ ဝင်တိုင်း ထွက်တယ်-ဝင်တယ် ဟု
စေ့စေ့ငေး၊ စေ့စေ့စပ်စပ် တချက်မှ မလှစ်မလပ်
ရအောင် အမြဲတမ်းသတိချပ်၍ သိမှတ် နေရမည် ဟု
သိလေ-မှတ်လော့ သို့ရာတွင် နှာခေါင်း ရှည်သော
သူအား နှာခေါင်း၊ နှာသီးဖျားမှာ၊ နှာခေါင်း

တို့သော သူအား အထက် နှုတ်ခမ်းဖျားမှ လေ ထိခိုက်မှုထင်ရှားရာ တပါးပါးမှာ မိမိစိတ်ကို စူးစိုက် ထား၍ အားထုတ်ရမည်ဟု သိလေ-မှတ်လေ။

အာနာပါန လုပ်ထုံး-လုပ်နည်း။ (ထွက် - ဝဋ်)

၁။ ထွက်သက်ထွက်လျှင် ထွက်တယ်ဟု သတိပြု။
ဝဋ်သက်, ဝဋ်လျှင် ဝဋ်တယ်ဟု သတိပြု။

ဤပုံဤနည်း ထွက်တိုင်း ဝဋ်တိုင်း, ထွက်တယ် ဝဋ် တယ်-ဟု တချက်မှ မလစ် မလပ် ရအောင် အမြဲတမ်း သတိချုပ်၍ ရှုမှတ်နေရမည်ဟု သိလေ-မှတ်လေ။

တနည်း... ရှု ရှု ကြ { ၂။ ရှုလျှင် ရှုတယ်ဟု သတိပြု။
ရှုကြလျှင် ရှုကြတယ်ဟု သတိပြု။

ဤပုံဤနည်း ရှုတိုင်း, ရှုကြတိုင်း ရှုတယ် ရှုကြ တယ် ဟု တချက်မှ မလစ်မလပ်ရအောင် အမြဲတမ်း သတိ ချုပ်၍ ရှုမှတ်နေရမည်ဟု သိလေ-မှတ်လေ။

တနည်း... ထိ - သိ

၃။ နှာသီး နှာခေါင်းဖျား၊ အထက်နှုတ်ခမ်းဖျား တို့ ၌ မိမိစိတ်ကို စူးစိုက်ထား၍၊ ရှိတ်ခနဲ ရိတ်ခနဲ နွေးခနဲ၊ အေးခနဲ တရိပ်ရိပ် တိုးထိတိုးထိနေသော ထိမှုကလေးပေါ် မှာသာ သိရုံ သိုရုံသာ သိနေစေ၍ အသိမပြတ် စပ်နေ အောင် အသိလိုက်၍ လိုက်၍ နေရမည်ဟု သိလေ-မှတ်လေ။

မှတ်ချက်။ အထက်ဖော်ပြပါ အာနာပါန ရှု နည်း သုံး
နည်း တို့တွင် ကြိုက်ရာ တနည်းနည်းကိုယူ၍ နည်း
လျှင် (နဲ) လျှင် နာရီဝက်၊ များလျှင် တနာရီ စ
သည်ဖြင့် သတိချင်းစမ် အသိချင်း စပ်သွား
အောင် တဆက်တည်းတွန်း၍ ရှုမှတ် နေရမည်ဟု
သိလေ မှတ်လေ။ ထိုအခါ ဆိုင်ရာပညာတ် နိမိတ်
များကိုလည်း အဆင်ပြေသလို အနည်းနှင့်အများ
တပါးပါးကို တွေ့မြင် ရတတ်လေသည်။ လိုရင်း
မဟုတ်သေး၍ သူတို့ကို လိုက်ကြည့်မနေရ၊ ရှုမြဲ
မှတ်မြဲသာ ရှုမှတ်နေရမည်ဟု သိလေ မှတ်လေ။

သို့သော် - ကမ္မဋ္ဌာန်းပေး၊ တရားပေး၊ တရားအပ်တဲ့
ဆရာက တရားစစ်တဲ့အခါ မိမိ တွေ့မြင်နေရတဲ့ အတိုင်း
လျှောက်ထားနိုင်သည်။

ဤကား... သတိမြဲရာ ပဋ္ဌမာ၊ “ဒု” မှာ ရှည် - တို သိ။
လုံးခုံလင်းရာ “တ” ၌ သာ၊ “စ” မှာ ငြိမ်း စေ ဘိ။
ဆိုသော အာနာပါန သမထခန်း ပါဠိတော်နည်းတည်း။

အကျယ်သိလိုပါက အာသာအဆင်းပြ တတိယမှာ
ကြည့်လေ။

တတိယအကြိမ်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဋ္ဌကထာပြ အာနာပါန သမထနည်း

အဋ္ဌကထာ နည်းမှာ

- ၁။ (ဂဏနာ) နည်း (အနှေးအမြန်ရေတွက်) နည်း
 - ၂။ (အနုပန္နနာ) ။ (အာရုံ၌ စိတ်ကိုဖွဲ့ထား) ။
 - ၃။ (ဗုဿနာ) ။ (ထိမှုပေါ် မှာသိမှုလိုက်နေသော) ။
 - ၄။ (ထပနာ) ။ (စိတ်ကို အာရုံ၌စိုက်ထား) ။
 - ၅။ (သလ္လက္ခဏာ) ။ (လက္ခဏာရေးသုံးပါးရှု) ။
 - ၆။ (ဝိဝဋ္ဌနာ) ။ (မဂ်ဆေးပါး ဖြစ်ပေါ်လာ) ။
 - ၇။ (ပါရိသုဒ္ဓိ) ။ (ဖိုလ်လေးပါး ဖြစ်ပေါ်လာ) ။
 - ၈။ (ပဋိပဿနာ) ။ (ပစ္စဝက္ခဏဉာဏ်ဆဲ ကိုးတန်) ။
- ဟူ၍[၈]နည်းရှိရာ၊ (ဂဏနာ, အနုပန္နနာ, ဗုဿနာ, ထပနာ)
ဤလေးနည်းတို့သာ သမထ, နည်းဖြစ်သည်။

ထို့တွင် ... ဂဏနာနည်းဆိုသည်မှာ ထွက်လေ, ဝင်လေ တို့ကို တစ်,နှစ် စသည်ဖြင့် ရေတွက်ရသော နည်းဖြစ်သည် ထိုရေတွက်ရသော နည်းမှာလည်း နှေးသောရေတွက်နည်း မြန်သော ရေတွက်နည်းဟု နှစ်မျိုးရှိရာ...

ရှေးဦးစွာ နှေးသော ရေတွက်နည်းဖြင့် ရေတွက်၍ နောက်မှ မြန်သော ရေတွက်နည်းကို ရေတွက်ရလေသည်။

ဓုတိယအကြိမ်။

၁၂ အာနာပါန ဝဋ်မှထွက်ခန်း ကမ္မဋ္ဌာန်း

ရေတွက်ပုံမှာ—ရှေးနည်းအတိုင်း ထွက်လေဝင်လေ တို့၏ ထိခိုက်မှုထင်ရှားရာ နှာသီးဖျား၊ နှုတ်ခမ်းဖျားတပါး ပါးတို့မှာ မိမိစိတ်ကို စူးစိုက်ထားပြီးလျှင်—

ထွက်သက်တခါထွက်လျှင်တစ်၊ နှစ်ခါထွက်လျှင် နှစ် သုံးခါထွက်လျှင် သုံး၊ လေးခါထွက်လျှင် လေး၊ ငါးခါ ထွက်လျှင် ငါး၊ ဤလိုဤပုံ ငါးခု အဆုံးထား၍ ဖြစ်စေ၊ သို့မဟုတ် ခြောက်ခု၊ ခုန့်နှစ်ခု၊ ရှစ်ခု၊ ကိုးခု၊ ဆယ်ခု အဆုံးထား၍ဖြစ်စေ ရေတွက်ရသောနည်းတည်း။

ရေတွက်ပုံ - ထွက်သည်=တစ်၊ ထွက်သည်-နှစ်၊ ထွက် သည် သုံး၊ ထွက်သည်=လေး၊ ထွက်သည်-ငါး၊ တဖန် ပြန် စသည်ဖြင့်ရေတွက်ရသည်၊ ဝင်သက်၌လည်းနည်းတူသိ။

[ပုံစံကား]	၁, ၂, ၃, ၄, ၅	တဝါရ။
	၁, ၂, ၃, ၄, ၅, ၆	။
	၁, ၂, ၃, ၄, ၅, ၆, ၇	။
	၁, ၂, ၃, ၄, ၅, ၆, ၇, ၈	။
	၁, ၂, ၃, ၄, ၅, ၆, ၇, ၈, ၉	။
	၁, ၂, ၃, ၄, ၅, ၆, ၇, ၈, ၉, ၁၀	တဝါရ။

ဤပုံဤနည်း ထွက်သက်၌ အချိုးကျလျှင် ဝင်သက် ၌လည်း ထို့အတူ ရေတွက်၍ အားထုတ်ရမည် ဟု သိလေ မှတ်လေ။

ဒုတိယအကြိမ်။

မှတ်ချက်။ တဝါရ၊ တဝါရလျှင် ၅-ခုအောက်လည်း
မနဲ့စေရ၊ ၁၀-ခုထက်လည်း မများစေရ၊ ၁-ခုဟူ၍၎င်း
၁၊ ၃၊ ၅ ဟူ၍၎င်း၊ ကြားဖြတ်၍လည်း မရေတွက်ရ၊ သို့ရာ
တွင် အဆိုပါ ခြောက်ဝါရတို့တွင် မိမိနှစ်သက်ရာ တဝါရစီ
သာ ရေတွက်၍ အားထုတ်ရမည်မှတ်၊ ဒေါက်လျှောက်
(ဒေါက်ရှောက်) ၁၀-ခု ရောက်အောင်တဆက်တည်း မရေ
တွက်ရ၊ တခုစီ၊ တခုစီ တိုး၍ တိုး၍ ရေတွက်ရမည်ဟု အယူ
အဆ မှားတတ်သည်၊ အထူး သတိပြုလေ။

ဤလို ဤပုံ... နှေးသောရေတွက်နည်းဖြင့်ပင်
(စိတ္တေ ကေဂ္ဂေ ဝိပဿနာနိဝဇ္ဇေတွာ) နှင့် အညီ ထွက်သက်
ဝင်သက် အာရုံ၌ စိတ်တည်ငြိမ်မှု၊ ကေဂ္ဂတာကျကျ သမာဓိ
ရရှိလျှင် ရုပ်၊ နာမ် ပိုင်းခြား၊ ရုပ်၊ နာမ် အကြောင်းကို
သိမ်းဆည်း၍ ဝိပဿနာဘက်သို့ ကူးတက်နိုင်စေ့သည်။

အကယ်၍၊ စိတ်မငြိမ်သက်သေး၍ မြန်သော ရေတွက်
နည်းဖြင့် အားထုတ်ပြန်လျှင် ထွက်သက်ဝင်သက် မခွဲခြား
တော့ဘဲ၊ အဆိုပါ ခြောက်ဝါရတို့တွင် ကြိုက်နှစ်သက်ရာ
တဝါရကိုယူ၍—

ထွက်သည်-၁၊ ဝင်သည်-၂၊ ထွက်သည်-၃၊ ဝင်
သည်-၄၊ ထွက်သည်-၅၊ တဖန်ပြန်စသည်ဖြင့် ရေတွက် ရ
သည်၊ ဤလိုဤပုံ၊ နဲလျှင် နာရီဝက် များလျှင် တနာရီ

စုတိယအကြိမ်။

စသည်ဖြင့် အမြဲမပြတ် တဆက်တည်းတုန်း၍ သမာဓိဉာဏ် ရင့်သန်လာအောင် ရေတွက်ရမည်ဟု သိလေ-မှတ်လေ။

၁။ အနှေးအမြန်၊ အစဉ်မှန်၊ နှစ်တန်ရေတွက်နည်း။
(ဂဏနာ)

၂။ အမြဲအမြန်၊ အတွယ်သန်၊ တဘန်ဖွဲ့ထားနည်း။
(အနံ့ဗန္ဓနာ)

၃။ ငြိမ်ဝပ်ပြန်ပြု။ စိတ်စိုက်စူး၊ အထူးစိတ်ထားနည်း။
(ထပနာ)

(လယ်တီ ဆရာတော်)

ဤကား - အကထာပြု အာနာပါန သမထနည်း သက် သက် စည်း။

ဝိပဿနာ

(အသာသ ပဿာသေ စကဒယဉ္ဇရူပန္တိ၊ စိတ္တဉ္ဇ တံသမ္ပယုတ္တ ဓမ္မေစ အရူပန္တိ ဝတ္တာပေတိ) ဟူသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဖွင့် နှင့် အညီ၊ ထွက်သက်၊ ဝင်သက် ကို ၎င်း၊ နှာခေါင်းကောယ ကို၎င်း၊ ရုပ်ဟု၊ စိတ်ကို၎င်း၊ ထိုစိတ် နှင့် ယှဉ်သော စေတသိက်တို့ကို၎င်း၊ နာမ်ဟုပိုင်းခြားပြီးလျှင် ထို့ ရုပ်၊ နာမ်အကြောင်းကို သိမ်းဆည်း၍ အကြောင်း နှင့် တကွသော ရုပ်၊ နာမ်တို့ကို လက္ခဏာရေးသုံးပါးသို့ တင်၍ ဝိပဿနာဉာဏ်အဆက်ဆက်ဖြင့် တက်၍ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေရ၏ ဟူလို။

ဒုတိယအကြိမ်။

မှက်ချက်။ နိဗ္ဗာန်ရကြောင်း၊ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း တရားအလုပ် အားထုတ်တဲ့ နေရာမှာ (သမထ နည်း၊ ဝိပဿနာနည်း) ဟု နှစ်မျိုးရှိရာ၊ ယခုဖြဲ့ခဲ့တဲ့နည်း-မှာ ကျမ်းဂန်မှာလာတဲ့ ပါဠိတော်နည်း၊ အဋ္ဌကထာနည်း သမထ သက်သက်သာ ရှိသေးသည်။ ဝိပဿနာနည်း ကို နောက်မှပြမည်။ သာသနာ့တွင်း၌ ဖြစ်၍၎င်း၊ ယခုအခါ သက်တန်း တိုတောင်းလှသောကြောင့်၎င်း၊ သမထနည်း မှာ မလိုလှ၊ ဝိပဿနာနည်းသာ လိုရင်းကြီးဖြစ်သည်။

သို့ရာတွင် ... ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အခြေခံ (ဝိရိယ, သတိ သမာဓိ) ဉာဏ် ရင့်သန်တို့အလည်း လိုအပ်သောကြောင့် ၎င်း၊ သမထရှုနည်း၊ ဝိပဿနာရှု နည်း၊ ဤနှစ်နည်းတို့ကို သိရှိနားလည်စေခြင်းငှါ၎င်း၊ ဤ၌ကား- နှစ်နည်းလုံးကို ပြထားသည်။ သို့ပြသော်လည်း မိမိနှစ်သက်ရာ သမထ မှ တဆင့် . ဝိပဿနာဘက်-သို့ တက်လိုလည်း-တက်လေ။ သို့မဟုတ် သမထမဘက်, ဝိပဿနာသက်သက် အားထုတ် လိုကလည်း အားထုတ်လေ။

သမထနှင့် ဝိပဿနာ ခွဲခြား၍ သိထားပါ။

၁။ (သမထ)ဆိုသည်မှာ “သမေတိတိ သမထော” နှင့်အညီ လော, ဒေါ, မော စသော ကိုယ်တွင်းရန်သူ ကိလေသာ

ဒုတိယအကြိမ်။

တို့ကို တဒဂ်, တခဏ စသည်ဖြင့် ငြိမ်ဝပ်စေတတ်သော
 ကြောင့်(သမထ)ခေါ်ဆိုရသည်။ တခုတည်းသော အာရုံ၌
 စူးစိုက်တည်ငြိမ်မှု (ဧကဂ္ဂတာ) စေတသိက် ခေါ်သော
 (သမာဓိ)ကို ရ၏။ စိတ်တည်ငြိမ်နေမှုကို သမာဓိ ဆိုသည်
 စိတ်တည်ငြိမ်နေ၍ ကိလေသာ (နိဝရဏ) ငြိမ်ဝပ်နေမှု ကို
 သမထ ဆိုသည်။ (သမာဓိ နှင့် သမထ) အရ အတူတူပင်
 ယာဂနှင့် ထမနဲ ကဲ့သို့တည်း။

၂။ (ဝိပဿနာ) ဆိုသည်မှာ (ငိသေသေန ပဿတိတိ
 ဝိပဿနာ) နှင့် အညီ၊ သူငါမဟုတ် နာမ်နှင့်ရုပ် ဒုက္ခသစ္စာ
 အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တ သာဟု သိမြင်သော အသိထူး ဉာဏ်ထူး
 ကို(ဝိပဿနာ)ဆိုသည်။ ပညိန္ဒြေ ခေါ်သော (အမောဟ)
 စေတသိက်ကိုရ၏။ သိသည်ကို ပညာဆိုသည်။ အထူး သိ
 သည် ကို(ဝိပဿနာ)ဆိုသည်။ (ပညာနှင့်ဝိပဿနာ) အရ
 အတူတူပင် ယာဂ နှင့် ထမနဲတည်း။

ဤလိုဤပုံ- သမထနှင့် ဝိပဿနာကို ခွဲခြား၍ သိထား
 ပါလော့။

အထူးမှားထားချက်.... ယခုဘဝမှာ သာသနာပ မဟုတ်
 သာသနာတွင်းဖြစ်သည်။ သာသနာမှာ ဝိပဿနာ ပညာ
 မရှိ၊ ဝိပဿနာရှုနည်းမရှိ၊ ဇာန်ခွာနည်း မသိ၍ သမာဓိ

စုတိယအကြိမ်။

ဘက်မှ ဝိပဿနာဘက်သို့ ကူးပြောင်း၍ မရှုတတ်၊ မတက်
တတ်သောကြောင့် ဘုရားရှင်နှင့် ဥဉ္စရ်လောက်သာ လွဲ
ချော်၍သွားသော (ဒေဝီလရသေ့) ဘုရားရှင်နှင့် ခုနှစ်ရက်
လောက်သာ လွဲချော်၍ သွားသော (အာဠာရရသေ့)
ဘုရားရှင်နှင့်အရုဏ်တက်လောက်သာလွဲချော်၍ သွားသော
(ဥဒက ရသေ့) တို့ကို ကြည့်ရှု ကြသေ့ ၊ သံဝေဂမိမိ
သတိရရ ရှိကြစေ။

ထိုသို့တို့ဟာ ရောမ၊ ပညာရှင်ကြီးတွေဖြစ်၏။ သာမည
ပုဂ္ဂိုလ်တွေ မဟုတ်ပေ။ (သမာဓိ၊ သမထ၊ ဈာန်၊ အဘိဉာဏ်
အစွမ်းဖြင့် မြေလျှိုး မိုးပျံ့ပြီး ရှေ့ကမ္ဘာလေးဆယ်၊ နောက်
ကမ္ဘာလေးဆယ် မျှော်နိုင်တဲ့ ပညာရှင် ကြီးတွေ ဖြစ်၏။
သို့သော် နိဗ္ဗာန်ထိအောင်မျှော်နိုင်တဲ့ (ဝိပဿနာ) ပညာ
မဟုတ် ဝိပဿနာ ပညာမရှိ၊ သမာဓိ၊ သမထ၊ အဘိဉာဏ်
စရုဏ်မျှသာတည်း ဝိပဿနာ ဝိဇ္ဇာမဖြစ်သေး။ (နာမရူပ၊
ပစ္စယနှစ်ဉာဏ်) လောက်မျှ တန်ဖိုးမရှိသေး။

သမထ ဖြင့် လောကီဈာန် ကိုးပါးလုံး ရရှိပါသော်
လည်း အပါယ်မှ မလွတ်သေး နိဗ္ဗာန်မှာ ဝေလာဝေး၊
ဘုရားမပွင့်သေး၍ ဝိပဿနာရှုနည်း၊ ဈာန်ခွာနည်း မသိ
သောကြောင့် ပေတည်း (ဗြဟ္မာ့ပြည်-မှာ တဝင်းဝင်း။

ဝက်စာကျင်းမှာ တရှုတ်ရှုတ်သာ မှတ်လေ) သာသနာ တွင်းမှာ ဝိပဿနာသာလို့ရင်းဖြစ်သည်။

အာနာပါနပိုင်း၊ ဣရိယာ ပထပိုင်း စသည် တို့မှာ ကမ္မဋ္ဌာန်းပေး တရားအပ်တဲ့ ဆရာက မလစ်မလပ် စေ၊ စေ၊ စပ်စပ် သတိချုပ်၍ အသိအမှတ်ပြုရမယ်လို့ လုပ်ငန်း စဉ်ကို ပြောပြထိုက်တာက ထုံးစံအတိုင်း စိတ်ရှူး၊ စိတ်နှမ်း၊ စိတ်ကြမ်း၊ စိတ်မိုက်တွေ အာရုံတပါး ထွက်မသွားစေဘဲ တခုတည်းသော အာရုံ၌ တဒင်္ဂတဏှာ စသည်ဖြင့် ရပ်တည် မှု ရရှိအောင် ပြုကျင့်ရတဲ့ သမာဓိ၊ သမထ ရှေ့ပိုင်းမျှသာ ရှိသေးသည်။ ဝါ၊ စိတ်ထိမ်းနိုင်ရုံမျှ၊ စိတ်ထိမ်းကမ္မဋ္ဌာန်းမျှ သာ ဖြစ်သေးသည်။ ဝါ၊ (စိတ္တဿဒမ္မတောသာဓု) သာ ဖြစ် သေးသည်။ (စိတ္တံဒန္တံ သုခါဝဟံ) မဖြစ်သေးဟုဆိုလိုသည်။

တို့ကြောင့်- ဤသမာဓိ၊ သမထကို ခဏိက သမာဓိ၊ ဥပစာရ သမာဓိမျှ ရရှိနေတယ်ဆိုလျှင်ပင် အချိန်-ဆွဲဘဲ မိမိတို့ လိုလားအောင်တနေတဲ့ မင်္ဂ ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို မြန်မြန် ဆောဆော ရောက်လွယ်အောင် ရုပ်၊ နာမ်ပိုင်းခြား၊ ရုပ် နာမ် အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းပြီးလျှင် ကျမ်းဂန် နှင့် အညီ ဝိပဿနာပညာ နောက်ပိုင်းသို့ တက်၍ အားထုတ် ရမည်ဟု သိလေ၊ မှတ်လေ။

ဒုတိယအကြိမ်

ယာဉ် ၂-ပါး။

“နဟိ ဧတေဟိ ယာနေဟိ ဂစ္ဆေယျ အဂတံ ဒိသံ”

နှင့် အညီ၊ ဤလောက၌ သွားလာကြသော ပကတိသော လှည်းယာဉ်၊ လှေယာဉ်၊ သင်္ဘော၊ မီးရထား၊ လေယာဉ်ပျံ မော်တော်ကား စသော ယာဉ်တို့ဖြင့် သွား၍ နိဗ္ဗာန်ကို မရောက်နိုင်၊ ခြေလျင် ခြေဖြင့်သွား၍လည်း ဒုက္ခအဆုံး ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကိုမရောက်နိုင်၊ နိဗ္ဗာန်ကို မရောက် မရဘဲ လဲ မှေးသေလွတ်သော ဝဋ်ဒုက္ခမှလွတ်မြောက်သည် မည် သည် မရှိဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် မှေးသေ လွတ် သော နိဗ္ဗာန်ကို ရောက်အောင် ဘာနှင့်သွားကြမလဲ ဆိုတဲ့ အမေး၌၊ သမထယာဉ်၊ ဝိပဿနာယာဉ် ဤယာဉ်နှစ်ပါး ဖြင့် စီးနင်းသွားမှသာ နိဗ္ဗာန်ကိုရောက်နိုင်မည်ဟု အဖြေ မှန် ကို ပေးကြပါလေ။

စရဏ နှင့် ဝိဇ္ဇာ

သမထဆိုသည်မှာ= အာရုံတပါး စိတ်ထွက် မသွားဘဲ တခုသော ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ ကေဂ္ဂတာကျကျ သမာဓိရရ စိတ်တည်ငြိမ်နေမှုကို ဆိုသည်။ ဝိပဿနာ-ဆိုသည်မှာ ရှမ်း နာမ် ဖြစ်ပျက် အဆက်ဆက်၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ အစစ် တို့ကို တစ်တစ်ခွဲခွဲ ပစ္စက္ခ သိမြင်နေမှုကို ဆိုသည်။

ဓုတိယအကြိမ်။

သမာဓိမဂ္ဂင် သုံးပါး၊ သီလမဂ္ဂင် သုံးပါး၊ ဤမဂ္ဂင်
၆ပါးကို သမထ,ဆိုသည်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ ဤမဂ္ဂင်
၂ပါးကို ဝိပဿနာဆိုသည်။

ဆိုလိုရင်းမှာ - စရဏနှင့် ဝိဇ္ဇာပေတည်း၊ မဂ္ဂင် ၆ပါး
ကို စရဏ ဆို၍၊ မဂ္ဂင် ၂ပါးကို ဝိဇ္ဇာ ဆိုသည်၊ စရဏ
သည် ခြေနှင့်တူ၏ ဝိဇ္ဇာသည် မျက်စိနှင့်တူ၏။

အသ္မိတူသနည်းဟူမူ၊ ဤလောက၌ ခြေ, မျက်စိ မရှိ
သော သူသည် မိမိသွားလိုရာအရပ်သို့ မသွားနိုင် သကဲ့သို့
ထို့အတူ စရဏ ခြေ, ဝိဇ္ဇာ မျက်စိ မရှိသောသူသည်လည်း
မိမိလိုရာနိဗ္ဗာန်သို့ မသွားနိုင်ပေ၊ ခြေ နှင့် မျက်စိ အစုံရှိ
သော သူသည် မိမိလိုရာ-အရပ်သို့ သွားနိုင်သကဲ့သို့၊ ထို့
အတူပမာ၊ စရဏခြေနှင့် ဝိဇ္ဇာမျက်စိ အစုံရှိသောသူသည်
လည်း နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်အောင် သွားနိုင်ပေသည်။

သမထ နှင့် စရဏ အတူတူ။

ဝိပဿနာ နှင့် ဝိဇ္ဇာ အတူတူဖြစ်သည်။

ဂင်္ဂါဝါဠုသဲစုမက ပွင့်တော်မူကြသော ဘုရား၊ ဘုရား
စာပည့်သား သာဝက တို့သည် ဤ,စရဏခြေဖြင့် ဖြစ်,
ပျက် ဇာတိကို သွားကြ၍၊ ဤ, ဝိဇ္ဇာ မျက်စိဖြင့် ဖြစ်,ပျက်
“အဆုံး” နိဗ္ဗာန်ကို မြင်သိ၍ နိဗ္ဗာန်ဗုဒ္ဓိသိမ်း အငြိမ်းကြီး
ငြိမ်းကြလေကုန်ပြီဟု သိလော့

ဓမ္မဒါနအကြိမ်

“သွား” ဆိုသည်မှာ = တရားအလုပ် အားထုတ်၍ နေခြင်းပေတည်း။ တရားအလုပ်ကို အားထုတ်၍ နေပါလျှင် နိဗ္ဗာန်ကို သွားနေသည်မည်၏။ လမ်းဆုံးလျှင် ရွာကိုရောက်သကဲ့သို့၊ ထို့အတူ - ဖြစ်ပျက် ဆုံးလျှင် မဖြစ် မပျက်တဲ့ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ပေလိမ့်မည်။

ရှေးက ဤစရုဏခြေဖြင့် သွားလျှင် နိဗ္ဗာန်ကို ဤ၊ ဝိဇ္ဇာ မျက်စိဖြင့် မြင်သိ၍ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်သည်-ဟု ငါမသိခဲ့ရယခု သိရပြီ။ သို့သော်လည်း သိရုံနှင့်တော့ မရောက်သေးပေ။ သိတဲ့အတိုင်း သွားမှသာ ရောက်နိုင်မည်ဟု သိ၍ သေနေ့ မဦးခင် သေခြင်းကင်းရာ နိဗ္ဗာန်-သို့ အရောက်ဦးအောင် သူ့ထက်ငါ တရားအလုပ်ကို အားထုတ်သော အားဖြင့် သွားကြပါလေဟု တိုက်တွန်းလိုက်ရပေသည်။

ဝိပဿနာဘက်သို့ တက်ပုံ။

ရှေ့ပိုင်း သမာဓိ၊ သမထဘက်မှ နောက်ပိုင်းဝိပဿနာဘက်သို့တက်တဲ့အခါ၊ အကျဉ်းတမျိုး၊ အကျယ်တမျိုးဟု နှစ်မျိုးရှိရာ ကမ္မဋ္ဌာန်းအားလျော်စွာ တက်ရသည်ဖြစ်ရာ အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်းဖြစ်လျှင် -

အကျဉ်းတက်ပုံကား... ထွက်တိုင်း၊ ဝင်တိုင်း ထွက်တယ် ဝင်တယ်ဟု သတိပြု မှတ်ရှုလာခဲ့ရာ၊ ထွက်သက်၊ ဝင်သက် အာရုံထဲမှာ (သတိမြဲရာ ဗဒ္ဓမာ) ဆိုတဲ့အတိုင်း မိမိစိတ်သည်

ဒုတိယအကြိမ်

တည်ငြိမ်လာ၍ သတိမြဲလာတဲ့အခါ၊ သတိပြုမှု ရှုမှတ်မှုကို ခဏရပ်ထားခါ၊ ငါ့အားထုတ်တဲ့ တရားထဲမှာ ထွက်တာ ဝင်တာရယ်၊ ထွက်တယ်၊ဝင်တယ်ဟု သတိပြုတာရယ်၊ ဤ နှစ်မျိုးဘဲ ရှိနေတယ်။

၁-နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်။

ဤနှစ်မျိုးတို့ တွင် ထွက်တာ၊ဝင်တာ ကလဲ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ၊ ငါ၊မဟုတ်၊ အသာသ ပသာသ ဝါယောဓါတ် ဖြစ်၍ ရုပ်၊ရုပ်ဟု ရုပ်ကိုပိုင်းခြားလေ၊ ထွက်တိုင်း၊ ဝင်တိုင်း ထွက်တယ်၊ ဝင်တယ် ဟု သတိပြု ရှုမှတ်နေတာကလဲ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ ငါမဟုတ် သတိနှင့်ယှဉ်သော စိတ်၊စေတသိက် ဖြစ်၍ နာမ်၊နာမ်ဟု နာမ်ကို ပိုင်းခြားလေ၊ ရုပ်၊နာမ်နှစ် ပါးသာ တရားကို အားထုတ်နေသည်ဟု သိလေ။

ရုပ် နာမ် က မပို။

ငါ့အားထုတ်နေတဲ့ တရားထဲမှာ (ထွက်လိုက်၊ ဝင်လိုက် ဖြစ်နေတဲ့ ရုပ်နှင့် ထွက်တယ်၊ဝင်တယ် ဟု သတိပြု ရှုမှတ် နေတဲ့ နာမ်)၊ ဤ ရုပ် နာမ် က အပိုပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါမရှိ ဤရုပ်နာမ် ကို လွှတ်၍ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ မရှိ၊ ဤ ရုပ် နာမ် မျှသာ ရှိ၏ဟု ဟုတ်မှန်တဲ့ အကိုင်၊ သိမြင်လာတော့ ၏။

ဒုတိယအကြိမ်။

ယုံမှား မရှိ ။

ဤလို သိမြင်၍ ဤရုပ်နာမ်က အပို၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ မရှိဟု နှစ်နှစ်ခြိုက်ခြိုက် ဆဘောကျသွားပြီးလျှင်၊ ဤရုပ် နာမ် က အပို၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ ရှိလေသလော၊ မရှိလေ သလော ဟု၊ ယုံမှား ကင်းသွားအောင် ထပ်ကာ၊ ထပ်ကာ ရုပ်နာမ်ကို ဥာဏ်ဖြင့်ပိုင်းခြား၍ ကြည့်လျှင် ရုပ် နာမ် က အပို ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ မရှိ ဟု သိ၍ ယုံမှား ကင်းသွား လေ တော့၏။ ဤကား ရုပ် နာမ် ကို ပိုင်းခြား၍ သိမြင်သော (နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဥာဏ်တည်း) ။

တနည်း - တရှု၊ တရှိုက် ထဲမှာ ခန္ဓာငါးပါး ခွဲသိရန် ရှုတာ၊ ရှိုက်တာက (ရူပက္ခန္ဓာ) ၊ ရှုလို့၊ ရှိုက်လို့ ကောင်း တာ မကောင်းတာက (ဝေဒနက္ခန္ဓာ) ရှုတယ် ရှိုက်တယ် မှတ်တာက (သညက္ခန္ဓာ) ၊ ရှုဘို့၊ ရှိုက်ဘို့ အားထုတ်တာက (သင်္ခါရက္ခန္ဓာ) ၊ ရှုမှန်း ရှိုက်မှန်း ထွက်မှန်း ဝင်မှန်း သိနေတာက (ဝိညာဏက္ခန္ဓာ) ၊ ဤခန္ဓာက အပို၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ မရှိ၊ ဤ ခန္ဓာငါးပါးတို့သာ တရားကို အားထုတ် သည်ဟု လက်သယ်အစစ်ကို ထိအောင်မိအောင် သိပါလော။

ဒုတိယအကြိမ်။

၅-ပစ္စယ ပရိဂ္ဂဟဉာဏ်။

ဤရုပ်နာမ်သည်လည်း အကြောင်းမရှိဘဲ အကြောင်း ကင်း၍ မဖြစ်တန်ရာ၊ ထာဝရဘုရား ဖန်ဆင်း၍ ဖြစ်သည် လည်း မဟုတ်၊ စင်စစ်အမှန်ကေန်မှာ လွန်ကဲသော ရှေး အဝက ရုပ်၊နာမ်မှန်း မသိတဲ့ (အဝိဇ္ဇာ)၊ မသိလို့ တတ်မက် တဲ့ (တဏှာ)၊ စွဲလမ်းတဲ့ (ဥပါဒါန်)၊ ပြုခဲ့တဲ့ (ကံ) ပဋိသန္ဓေ နောင် ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အဟာရ၊ ဤ- အဝိဇ္ဇာ စ သော အကြောင်းကြောင့်သာ ဖြစ်သည်ဟု ရုပ်၊နာမ် အကြောင်းကို မြင်သိပြီးလျှင် -

အကြောင်း၊ အကျိုးက အပို။

ဤ-အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ကံ၊ စသည်ကား အကြောင်းတရား ဤ ရုပ်နာမ်ကား အကျိုးတရား၊ ဤအကြောင်း အကျိုး က အပို၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ မရှိ၊ ဤ အကြောင်း အကျိုး ကို လွှတ်၍ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမရှိ၊ ဤအကြောင်း အကျိုး မှ သာ ရှိ၏ဟု ဟုတ်မှန်တဲ့ အဘိုင်း သိမြင်လာတော့၏။

ယုံ မှား မရှိ။

ဤ လိုသိမြင်၍ အကြောင်း၊ အကျိုး က အပို၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ မရှိဟု နှစ်နှစ် ခြိုက်ခြိုက် သဘောကျသွားပြီး လျှင်၊ ဤ အကြောင်း၊ အကျိုး က အပို၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ

ဒုတိယအကြိမ်။

ရှိလေသလော၊ မရှိလေသလောဟု ယုံမှား ကင်းသွား
အောင် ထပ်ကာ၊ ထပ်ကာ ရုပ်၊ နာမ် အကြောင်းကို ဉာဏ်
ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ ကြည့်လျှင် အကြောင်းအကျိုး က အပို
ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမရှိဟု သိ၍ ယုံမှား ကင်းသွားတော့၏။ ဤ
ကား ရုပ်၊ နာမ် အကြောင်းကို သိမြင်သော ပစ္စယ ပရိဂ္ဂဟ
ဉာဏ်တည်း။

ဤကား- အကျဉ်းအားဖြင့် ရုပ်နာမ် ပိုင်းခြားပုံ၊ ရုပ်
နာမ် အကြောင်း သိမ်းဆည်းပုံတည်း။ ဤမျှပိုင်းခြားတတ်
သိမ်းဆည်းတတ်လျှင်ပင် နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒ၊ ပစ္စယ ပရိဂ္ဂဟ
ဉာဏ် ဝင် ဖြစ်နိုင်ပေပြီ။ ပညတ်လည်း ပျောက် ပရမတ်
လည်း ပေါက်၍ ဝိပဿနာဘက်သို့ ရောက်ပြီဟု သိလေ။

ဝိပဿနာရူပုံ။

ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် အဆိုပါ နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်
ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ကို ပိုင်နိုင်ပေါက်ရောက်ပြီးသည်ရှိသော်
ကာလသုံးပါးတို့၌ ရုပ်နာမ်က အပို၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ မရှိ
အကြောင်းအကျိုးကအပို၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ မရှိဟု ယုံမှား
မရှိ၊ ထိုးထွင်း၍ သိမြင်ပြီးဖြစ်၍ အကြောင်းနှင့်တကွသော
ရုပ်နာမ်တို့ကို လက္ခဏာရေးသုံးပါးသို့တင်၍၊ ဝါ၊ ယခင်က
ခေတ္တဇော ရုပ်ထားခဲ့သော ရှုမှတ်သောစိတ်ကို ဖြစ် ပျက်

မနား ရုပ်,နာမ်,သင်္ခါရ တရားတို့သို့ ပြန်တင်၍ ရုပ်,နာမ် မှန်က(ဥပါဋ္ဌိ,ဋီ ,ဘင်) ဖြစ်၍ ပျက်ကြရသော မမြဲဆင်းရဲ အစိုးမရ အလိုသို့မလိုက် အကြိုက်သို့မပါနိုင်ကြသော ရုပ်, နာမ် တို့၏ မမြဲသော အနိစ္စအချက်၊ ဆင်းရဲနှိပ်စက်သော ဒုက္ခအချက်၊ အစိုးမရသော အနတ္တအချက် တို့ကို၊ ဝါ၊ မမြဲသော အနိစ္စ အချက်၊ မမြဲလို့ဘဲဆင်းရဲသော ဒုက္ခ အချက် မမြဲသည်ကို မြဲအောင် အစိုးမရသော အနတ္တ အချက် ဆင်းရဲသည်ကို ချမ်းသာအောင် အစိုးမရသော အနတ္တ အချက် တို့ကို လက်ခနဲ,လင်းခနဲ၊ မြင်ပြီးရင်း,မြင်ပြန်ရင်း တွေ့ပြီးရင်း,တွေ့ပြန်ရင်း၊ အမြင်မပြတ်, အတွေ့မပြတ်၊ ရှေ့နောက် စပ်နေအောင် သတိ နှင့် မကွာ၊ ပညာနှင့် မကင်း အဖန်တလဲလဲ ဉာဏ်တွေ့ ဉာဏ်မြင် ဖြစ်အောင် ရှုမှတ် ပွားများ အားထုတ်၍ နေသည်ကို (ဝိပဿနာ) ရှုနေသည်ဟု ဆိုရလေသည်။

မှတ်ချက်။ အဆိုပါနည်းအတိုင်း ရုပ်,နာမ် မပိုင်းခြားဘဲ မှတ်နေရုံမျှမှာ သမထ,သာ ဖြစ်သေးသည်။ ဝိပဿနာ မဖြစ်သေး၊ ရုပ်နာမ်မပိုင်းခြားဘဲ မှတ်မြဲသာ မှတ်နေပါက တတတတ သမာဓိ အလွန်အားကောင်းလာလျှင် မှတ်စိတ် ကလေးသည် အာရုံထဲသို့ နှစ်မှန်းမသိ-နှစ်၊ မြုပ်မှန်းမသိ မြုပ်၊ စုတ်ခနဲ နှစ်မြုမ်၍ ဘာမှလဲ မရှိ၊ ဘာမှလဲ မသိတဲ့

ဒုတိယအကြိမ်။

နေရာသို့ ရောက်သွားတတ်ပေသည်။ ဤလိုရောက်သွားပါသည်
ကိုပင် မဂ်ဖိုလ် ဟု အထင်မှား၊ အယူမှားဓာတ်လေသည်
သတိပြုလေ။

“ရုပ်၊ နာမ်မြင်သိ၊ ပညာရှိ” တဲ့၊ ဝိပဿနာပညာမပါဘဲ မဂ်
ဖိုလ်ကို မရောက်နိုင်၊ မရနိုင်ဟု သိလေမှတ်လေ။ ထို့ကြောင့်
အတော်အတန် ဥပစာရ သမာဓိမျှ ရရှိ လာ၍ အရံ
အာရမ္မဏိက ကပ်နေတဲ့ခါ၊ ရုပ်နာမ်ပိုင်းခြား၊ ရုပ်-နာမ်
အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းပြီး အကြောင်းနှင့် တကွသော
ရုပ်-နာမ်တို့ကို လက္ခဏာရေးသုံးပါးသို့တင်၍၊ မမြဲ၊ မမြဲဟု
အဖန်တလဲလဲ ရှုမှတ်နေသော (အနိစ္စာနုပဿနာ)၊ ဆင်းရဲ
ဆင်းရဲ ဟု အဖန်တရဲ ရှုမှတ်နေသော (ဒုက္ခာနုပဿနာ)
အစိုးမရ၊ အစိုးမရ ဟု အဖန် တလဲလဲ ရှုမှတ် နေသော
(အနတ္တာနုပဿနာ) ဤအနုပဿနာသုံးပါး၊ အနုပဿနာ
ခုနှစ်ပါးဖြင့် ရှုမှတ်နေသော ဝိပဿနာဖြစ်သည် ဟု ဆိုရ
သည်။ သတိရှိစေ။

ဤလို ဤပုံ-သမ္မသန စသော ဝိပဿနာဉာဏ် အဆက်
ဆက်ဖြင့် ရှုမှတ်နေမှသာ၊ ဝါ၊ ရှုမှတ်ခြင်းဖြင့်သာ ရှေးဦး
စွာ သောတာပတ္တိမဂ်၊ သောတာပတ္တိဖိုလ်၊ ဤသို့ စံသည်ဖြင့်

ဓုတိယအကြိမ်။

တမင်ပြီး တမင်၊ တဖိုလ်ပြီးတဖိုလ်၊ အရဟတ္တမင်၊ အရဟတ္တ
ဖိုလ်သို့ ရောက်သည် ရသည်ဟု ကျမ်းဂန်တို့၌ အဆိုရှိသည်
မင် ဖိုလ်-ကို အလိုရှိသော သူတို့သည် ကြီးကြီး မားမား
သတိထားကြလေ။

သစ္စာသုံးပါး-သစ္စာလေးပါး။

လောကီဥာဏ် ဖြင့်ပင် သစ္စာ သုံးပါး သစ္စာလေးပါး
သိမြင်ပုံကို ပြဆိုဦးအံ့၊ ကျမ်းဂန်နည်းကျကျ၊ ဆရာနည်းရရ
တရားအလုပ် ကို အားထုတ်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်-သည်
အဆိုပါ နာမ ရူပ ပရိစ္ဆေဒ ဥာဏ်၊ ပစ္စယ ပရိဂဟ ဥာဏ်
ဤဥာဏ်နှစ်ပါးကို လက်ကိုင်ရရှိပြီး ဖြစ်လျှင်...

၁။ (ဒုက္ခသစ္စာ) ဤလောက၌ ရုပ်၊ နာမ် က အပို ပုဂ္ဂိုလ်
သတ္တဝါမရှိဟု ယုံမှားမရှိ၊ ရုပ်၊ နာမ်ကို ထိုးထွင်း
ပိုင်းခြား၍ သိမြင်လျှင် ဒုက္ခသစ္စာ-ကို သိမြင်ပြီဟု
သိလေ မှတ်လေ။

၂။ (သမုဒယသစ္စာ) ဤလောက၌ အကြောင်းအကျိုး
က အပို၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမရှိဟု ယုံမှားမရှိ ထိုးထွင်း
၍ အကြောင်းအကျိုးကို သိမြင်လျှင် သမုဒယသစ္စာ
ကို သိမြင်ပြီဟု သိလေ-မှတ်လေ။

၃။ (မဂ္ဂသစ္စာ) အဆိုပါ ရုပ်, နာမ် တို့၏ မမြဲ, ဆင်းရဲ အစိုးမရာ၊ အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တ အချက် တို့ကို လက်ခန့် လင်းခန့် ထိုးထွင်း၍ သိမြင်နေလျှင် မဂ္ဂသစ္စာကို သိမြင်ပြီဟု သိလေ မှတ်လေ။

“ ဒိဋ္ဌေန အဒိဋ္ဌဿာပိ အနုမာနံ ဟောတိ ” ဟူသော သမော ဋ္ဌကထာနှင့် အညီ၊ (နိရောဓသစ္စာ) နိရောဓသစ္စာ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက် မမြင်ရသေးသော်လည်း အသစ် အသစ် ဖြစ်၍ ချုပ်နေသော ရုပ်-နာမ် နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက် အသစ် ဆက်မဖြစ်တော့ဘဲ အမြဲငြိမ်းအေးနေတဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို ညွှတ်ကိုင်း မျှော်မှန်းရမ်းဆပြီး အနုမာနအားဖြင့် သိမြင် နိုင်ပေလျှင် နိရောဓ သစ္စာ နိဗ္ဗာန်ကိုလည်း သိမြင်လေ တော့ဟု သိလေ-မှတ်လေ။

ဝိပဿနာ ဘက် သို့ အကျယ် တက်ပုံ
နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၊

“ အဿာသ ဗဿာသ ကမ္ပိကော၊ ဣမေ အဿာသ ပဿာသ ကိံ နိဿိဘာ၊ ဝတ္ထုနိဿိဘာ၊ ဝတ္ထုနာမ ကရဇ- ကာယော၊ ကရဇကာယော နာမ၊ စတ္တာရိ မဟာဘူတာနိ ဥမါဒါရူပဉ္စ ဟောတီဘိ ရူပံ ပရိဂ္ဂဏှာတိ ” ဟူသော သဘိ မဋ္ဌာနသုတ် ဋ္ဌကထာနှင့် အညီ။

ဒုတိယအကြိမ်။

ရုပ် ကို ပိုင်း ခြား ဖို့ ။

ထွက်သက် ဝင်သက်ကို သိမ်းဆည်းခြင်း အမှုရှိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤ ထွက်သက်၊ ဝင်သက် တို့သည် အဘယ်ကို မှီကုန်သနည်းဟု စူးစမ်း ဆင်ခြင်သည် ချိုသော် နှလုံးဘူးအိမ်ခေါ်သော (ဟဒယဝတ္ထု) ရုပ် ကို မှီကုန်၏ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ဆိုသည်ကား မိဘနှစ်ပါး တို့၏ သုတ်သွေး အမိနို့၊ ရေ၊ ဝါးဖတ်ထမင်း၊ မုံ့မယော တို့ကြောင့် စာဖြေးဖြေး ကြီးပွား၍လာသော ကရဇကာယ-စည်း၊ ကရဇကာယ ဆိုသည်ကား အခြားမဟုတ်၊ ပထဝီ၊ အစပေါတေဇော၊ ဝါယော ဟူသော မဟာဘုတ်ခါတ်ကြီးလေးပါးနှင့် ထိုခါတ်ကြီးလေးပါးတို့ကို မှီ၍ဖြစ်သော မျက်စိ၊ နား၊ နှာ-စသော ဥပါဒါရုပ် ၂၄-ပါးတို့သာ ဖြစ်၏ဟု သိမြင်လာ၍ ဤ-ထွက်သက်၊ ဝင်သက်နှင့် တကွ ဝတ္ထု ကရဇကာယ မဟာဘုတ်၊ ဥပါဒါရုပ် တို့ကို (ရုပ်၊ ရုပ်) ဟု ရုပ်ကို ပိုင်းခြား၏။

နာမ် ကို ပိုင်း ခြား ပုံ ၊

“ တတော တဒါရမ္မဏေ၊ ဖဿပဉ္စကေ နာမာတို့ ပရိဂ္ဂဏှာတိ ” နှင့် အညီ၊ ထိုနောင် ထွက်သက်၊ ဝင်သက်ကို အာရုံပြုကြကုန်သော နှာခေါင်းကာယနှင့် ထွက်သက် ဝင်သက်-တို့ တိုးထိ၊ တိုးထိနေကြတဲ့အခါ တွေ့ထိတဲ့(ဖဿ)

ဓုတိယအကြိမ်။

ခံစားတဲ့(ဝေဒနာ)၊ မှတ်သားတဲ့(သညာ)၊ စေ့ဆော်တဲ့ စေတနာ၊ သိတဲ့(ဝိညာဏ်)၊ ဤ၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ စေတနာ၊ ဝိညာဏ် ဆိုတဲ့ (ဖဿပဉ္စက) တရားငါးပါး တို့ကို (နာမ်၊ နာမ်)ဟု နာမ်ကို ပိုင်းခြား၏။

ဤလို ဤပုံ-ရုပ်၊ နာမ် ကို ပိုင်းခြား၍ သိမြင်ပြီးလျှင် ဤ-အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်း အားထုတ်သော လက်သယ်အစစ်သည်ကား၊ သူ့ငါ့၊ ကျား၊ မ-မဟုတ်၊ ဆိုခဲ့ ပြီးသော ထွက်သက်၊ ဝင်သက်နှင့် တကွ ဝတ္ထု ကရဇကောယ မဟာဘုတ် ဥပါဒါရုပ် ဟူသော ရုပ်တို့နှင့် ထိုရုပ်လျှင် အာရုံ ရှိသော (ဖဿပဉ္စက တရား ငါးပါး) ဟူသော နာမ်တို့ ပေတည်း။

ဤရုပ်၊ ဤနာမ်က အပို၊ တရားကိုအားထုတ်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ မရှိ၊ ဤ ရုပ်နာမ်ကို လွှတ်၍ တရားကို အား ထုတ်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ မရှိဟု နှစ်နှစ်ခြိုက်ခြိုက် သဘောကျသွားပြီးလျှင်၊ ဤ ရုပ်နာမ်က အပို၊ တရားကို အားထုတ်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ များ ရှိလေသလော မရှိလေသလောဟု ယုံမှားကင်းသွားအောင် ထပ်ကာ၊ ထပ် ကာ ရုပ်နာမ် နှစ်ပါးကို ဉာဏ်ဖြင့်ပိုင်းခြား၍ သိမြင်လေ။

(ဤကား နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒ ဉာဏ်တည်း)

ဇုတိယအကြိမ်။

၂-ပစ္စယ ပရိဂ္ဂဟဉာဏ်။

“ ဧဝံ နာမရူပံ ပရိဂ္ဂဟေတွာ၊ တဿပစ္စယံ ပရိယေဒသန္တော အဝိဇ္ဇာဒိ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒံ ဒိသ္မာ၊ ပစ္စယ ပစ္စယုပ္ပန္န မေမတ္တ မေဝေတံ။ ပ။ ဣဒံ ကေဿဘိက္ခုနော ယာဝ အရဟတ္တာ နိယျာနမုခံ—

ဆိုတဲ့ သတိပဋ္ဌာနသုတ် အဖွင့် အဋ္ဌကထာနှင့်အညီ- ဤလို ဤကားရုပ်၊ ဤကားနာမ်ဟု ရုပ်နာမ်ကို သိမ်း ဆည်း၍ ထိုရုပ်နာမ်၏ အကြောင်းကို စူးစမ်းရှာဖွေသည် ရှိသော်၊ ဤ-ထွက်သက်၊ ဝင်သက် စသော တရားအပေါင်း သည်၊ အကြောင်းမဲ့ အကြောင်းကင်း၍ ယောက်ယား ဘာသာ မိုးပေါ်ကျပမာ ဖြစ်တန်ရာ၊ ထာဝရဘုရား ဖန်ဆင်း၍ ဖြစ်သည်လည်းမဟုတ်၊ စင်စစ် ကေန အမှန်မှာ လွန်ခဲ့သော ရှေးဘဝက—

ဤ တဏှာမှ တပါးသော ရုပ်၊ နာမ် ခန္ဓာ သည်ကာ (ဒုက္ခသစ္စာ)၊ ဤတဏှာသည်ကား (သမုဒယသစ္စာ) တဏှာ ပယ်သော မဂ် အကျင့်ကြောင့်၊ ထို-ဒုက္ခသစ္စာ၊ သမုဒယ သစ္စာ နှစ်ပါးတို့၏ တဖန်အဆစ်ဖြစ်ရာ နိဗ္ဗာန်သည်ကား (နိရောဓသစ္စာ) ဤနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့် ကောင်းဖြစ်သော ဂွေရုံရစ်ပါး ကျင့်မြတ်တရားသည်ကား

ဒုတိယအကြိမ်။

(မဂ္ဂသစ္စာ)ဟု သစ္စာလေးပါး အမှန်တရားတို့ကို ပိုင်းခြား
 ဝေဘန်၍ အမှန်ကို မသိ မမြင်နိုင်အောင် ပိတ်မင် ဖုံးလွှမ်း
 ၍ ထားသော(မောဟ) ဟူသော အဝိဇ္ဇာကြောင့် သင်္ခါရ
 ဖြစ် သင်္ခါရကြောင့် ဝိညာဏ်ဖြစ်၊ ဝိညာဏ်ကြောင့် နာမ်ရုပ်
 ဖြစ် စသည်ဖြင့် ချမ်းသာမဖက် ဆင်းရဲသက်သက် ပုဂ္ဂိုလ်
 သတ္တဝါတို့နှင့် မရောမယှက် အလွတ်သက်သက်၊ အဝိဇ္ဇာ
 စ သော အကြောင်း၊ သင်္ခါရ စသော အကျိုး၊ ဤ
 အကြောင်းအကျိုး မျှသာတည်း ဤအကြောင်းအကျိုး
 က အပိုပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ မရှိ၊ ဤအကြောင်း အကျိုး ကို
 လွတ်၍ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ မရှိ၊ ဤအကြောင်း အကျိုး
 သုဒ္ဓသင်္ခါရ သက်သက်မျှသာတည်း။

ယခု ပစ္စုပ္ပန် လက်ရှိဘဝ ၌ ဤအကြောင်းနှင့် ဤ
 အကျိုးတို့သာ ဖြစ်ကြကုန်သကဲ့သို့၊ လွန်ခဲ့ပြီးသော အတိတ်
 ကာလ ဘဝတို့၌လည်း ဤအကြောင်းနှင့် ဤအကျိုး တို့
 သာ မရောမတွက် နိုင်အောင် ဖြစ်ခဲ့လှလေပြီ၊ လာလတ်
 သော အနာဂတ်ဘဝ၊ ကာလတို့၌လည်း နိဗ္ဗာန် မရသေး
 သမျှ ဤအကြောင်း နှင့် ဤအကျိုး တို့သာ ဖြစ်ရေပမာ
 ဆီမီးလျှံ ပမာ မရောမတွက် သာအောင် ဖြစ်ကြကုန်လတ်၊
 ထိုဘုံ ဖြစ်ရာ၌လည်း ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါတို့၏ ဖြစ်မှု ပျက်မှု၊

ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းမဟုတ်၊ အဆိုပါ အကြောင်း အကျိုးတို့
 သာ ကံအားလျော်စွာ ဖြစ်ကြ ပျက်ကြသည်ဟု ယုံမှားမရှိ
 ထိုးထွင်း၍ သိသောကြောင့် ကာလသုံးပါးတို့တွင် ငါသည်
 ရှေး၌ ဖြစ်ဘူးလေသလော၊ မဖြစ်ဘူးလေသလော စသော
 အတိတ်၌ ယုံမှားခြင်းငါးပါး၊ ငါသည်နောက်၌ ဖြစ်လတ်
 လော၊ မဖြစ်လတ်လော စသော အနာဂတ်၌ ယုံမှားခြင်း
 ငါးပါး၊ ငါသည် ယခုဖြစ်သလော မဖြစ်သလော စသော
 ပစ္စုပ္ပန်၌ ယုံမှားခြင်း ခြောက်ပါး၊ ဤတဆယ်ခြောက်ပါး
 သော ယုံမှားခြင်းတို့ကို လွန်မြောက်ပြီးသည်ဖြစ်၍ အဆိုပါ
 အကြောင်းနှင့် တကွသော ရုပ်နာမ်ကိုလက္ခဏာရေး သုံး
 ပါးသို့ တင်၍ အနုပဿနာသုံးပါး၊ အနုပဿနာခုနစ်ပါး
 တို့ဖြင့် မနေမနား မီးပွတ်သော ယောကျ်ား ကဲ့အလားသို့
 ဖာဆက်တည်း တရှိန်တည်း တွန်း၍ ထကြိမ်တကြိမ် အား
 ထုတ်လျှင် အနဲဆုံး တနှာရီ၊ အများဆုံး နှစ်နှာရီ စသည်
 ဖြင့် ဝိပဿနာအလုပ်ကို အားထုတ်သည်ရှိသော်၊ ရှေးရှေး
 ဘဝက အားထုတ်ခဲ့ဘူးသော လက်ငုတ်လက်စ ရှိပါလျှင်
 မကြာမှီပင် ဝိပဿနာ ဉာဏ်စဉ် အဆင့်ဆင့် တရှိန်တည်း
 တိုးတက်၍ သောတာပတ္တိမဂ်၊ သောတာပတ္တိဖိုလ် စသည်
 ဖြင့် တမဂ်ပြီး၊ တမဂ် တဖိုလ်ပြီး၊ တဖိုလ်၊ ပစ္စဝက္ခဏ
 ဉာဏ် ခြားကာ၊ ခြားကာ သုခပဋိပဒါဖြင့် အရဟတ္တမဂ်

ခုတိယအကြိမ်။

အရဟတ္တိတ္ထလ်သို့ ရောက်လေရလေတော့သည်။

ပါရမီဉာဏ် အခြေခံ နည်းခွဲမှုကား၊ အတန်ငယ်ကြာ
အောင် အားထုတ်ရပေလိမ့်မည်၊ မြန်သည် နှေးသည်မှာ
ပခါန၊ မဟုတ်ရရှိသည်သာ ပခါနဖြစ်သည်။

ဤထွက်သက် ဝင်သက် စသော တရားအပေါင်းသည်
ဝါ၊ ဤ-အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် တယောက် သော
ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ အရဟတ္တမဂ်တိုင်အောင် ရနိုင်ရောက်နိုင်
သော၊ ဝါ၊ မွေးသေဝဋ်မှ ထွက်မြောက်ခြင်း၏ အကြောင်း
ရင်းစင်စစ် ကော်ပြစ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းတည်း-ဟု ၎င်း
အဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်ပြထားပေသည်။

ဤကား ရုပ်နာမ်အကြောင်းကို ကောင်းကောင်းသိသော
ပစ္စယ ပရိဂ္ဂဟဉာဏ်တံည်း။

(သတိပြုဘွယ်) ဤ၌-အချို့သော တရားပြဆရာတို့သည်
ကား၊ ဤလို ဤပုံ- ဤကားရုပ်၊ ဤကားနာမ်၊ ဤကား
အကြောင်း၊ ဤကား အကျိုးဟု ရုပ်နာမ်ကို အကြောင်း
အကျိုး တမျိုးသီးခြား ပိုင်းခြား သိမ်းဆည်းနေစရာမလို
သူ့ အလိုလို ရုပ်၊နာမ် ကို ပိုင်းခြား၍ သိလာသည်၊
အကြောင်းအကျိုးကို သိလာသည် ဟု ပြောလည်းပြော
ဟောလည်းဟောကြ၏၊ ပရိယတ္တိသုတ မြည့်စသူမဟုတ်
ကဲ ရုပ် နာမ် ကို အလိုလိုသိနိုင်အံ့မထင်။

ဒုတိယအကြိမ်။

ကျမ်းဂန်တို့၌ လာရုံသည်ကား—

“ ဒွေ မေ ဘိက္ခဝေ ပစ္စယာ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဥပ္ပါဒါယ၊
ပရတောစ ဘောသော ယောနိသောစ မနသိကာရော ”
ဟု ဒုကနိပါတ် အင်္ဂုတ္တိုရ်လာရုံ၏။

ဤ-ကားရုပ်၊ ဤဏား နာမ်၊ စသည်ဖြင့် ရုပ်၊ နာမ်
ကြောင်းကျိုး လက္ခဏာ သစ္စာတို့ကို ယထာဘူတ အမှန်ကျ
သိမြင်နိုင်သော ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာ
ခြင်းငှါ ဘုရားစသော သူတပါးထံမှ တရားသံကို ကြားနာ
ရခြင်း၊ ပရတောသောသ၊ သင့်အောင် နှလုံးသွင်းခြင်း
ယောနိသောမနသိကာရ၊ ဤအကြောင်းနှစ်ပါးနှင့် ပြည့်
စုံမှ သာ ရုပ်၊ နာမ် စသည် ကို သိမြင်နိုင်သော ဝိပဿနာ
သမ္မာဒိ ဋ္ဌိဖြစ်နိုင်၏ ဟု ကျမ်းဂန်တို့၌ ဆိုသောကြောင့်
ထိုဆရာတို့အဆို ကျမ်းဂန်နှင့်ညီအံ့မထင်၊ ထိုဆရာတို့ ဆို
တိုင်း မှန်လျှင် ရုပ်၊ နာမ် ပိုင်းခြားပုံ၊ ရုပ်နာမ်အကြောင်း
သိမ်းဆည်းပုံ၊ ကျမ်းဂန်တို့၌ တမျိုး သီးခြား ဓာနန်း
တနစး ဖော်ပြ ရေးသားနေစရာ မလိုတော့ပေ။ ယခုမူ
ပိုင်းခြားပုံ၊ သိမ်းဆည်းပုံ တို့ကို ကျမ်းဂန်တို့၌ သီးခြား
ဖော်ပြလျက် ရှိ၏။ ဤအချက်ကိုလည်း လေးနက်စွာ သတိ
ပြုလော။

အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်း၌ သစ္စာလေးပါး ပိုင်းခြားသိပုံ။

အဿာသ ပဿာက ပရိဂ္ဂဟိတာ သတိဒုက္ခသစ္စာ။

တဿာသမုဋ္ဌာ ပိကာပုရိမတဏှာ သမုဒယသစ္စာ။

ဥဘိန္ဒူ အပ္ပဝတ္တိ နိရောဓသစ္စာ ဒုက္ခပရိဇာနနော

သမုဒယပဇဟနော နိရောဓာ ရမ္မဏော အရိယမဂ္ဂေါ

မဂ္ဂသစ္စာ ဧဝံ။ပ။နိယျာနိက မုခံ ဟောတိ” နှင့် အညီ၊

ဤကား-ထွက်သက်၊ ဤကား-ဝင်သက်ဟု ထွက်သက်
ဝင်သက်ကို သိမ်းဆည်းတတ်သော သတိသည်(ဒုက္ခသစ္စာ)

ထို-သတိကို ဖြစ်စေတတ်သော ရှေးဘဝ၌ ဖြစ်သော
တဏှာသည် (သမုဒယသစ္စာ)

တဏှာ ပယ်သော မဂ်-အကျင့်ကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာ၊
သမုဒယ သစ္စာနှစ်ပါးတို့၏ တဖန်အသစ်မဖြစ်ရာ နိဗ္ဗာန်
သည်- (နိရောဓသစ္စာ)

ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍ သိတတ်သော၊ သမုဒယသစ္စာ
ကို ပယ်ဖျက်သော၊ နိရောဓသစ္စာ ဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်လျှင်
အာရုံရှိသော၊ ဝါ အာရုံပြုတတ်သော၊ ဝါ၊ မျက်မှောက်
ပြုတတ်သော၊ မဂ်စိတ် လေးခု၌ ရှိသော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး
ကျင့်မြတ်တရားသည်- (မဂ္ဂသစ္စာ)

ဒုတိယအကြိမ်။

ဤသို့ သစ္စာလေးပါး၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ၊ ဤ စတုသစ္စ ကမ္မဋ္ဌာန်း၏ အစွမ်းဖြင့် လုလ္လကျိုးကုတ်အားထုတ်၍၊ ဝါ၊ (ဝိပဿနုပဂ) ဖြစ်သော ဒုက္ခသစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ ရုပ် နာမ် ခန္ဓာကို ဝိဿနာဉာဏ် အဆက်ဆက်ဖြင့် ရှုမှတ် ပွား များ အားထုတ်၍ တထောင့်ငါးရာ ကိလေသာ-တို့၏ ကုန်ဆုံးချုပ်ငြိမ်းရာ အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက် လေ ရလေတော့၏။

ဤ-ထွက်သက်၊ ဝင်သက် အစရှိသော တရားအပေါင်း သည်၊ တယောက်သော၊ ဝါ၊ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းသောယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ မွှေးသေဝဋ်မှ ထွတ်မြောက် ခြင်း၏ အကြောင်းရင်း စင်စစ်ကောက်ဖြစ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်း ပေတည်းဟု ဖွင့်ပြပေသည်။ (ကျမ်းဂန်နည်းကျကျ၊ ဆရာ နည်းရရသာ အားထုတ်ပါလေ။

ဤကား - ကျမ်းဂန် နှင့် အညီ၊ စီရင် ရေးသားသော အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်း လုပ်ငန်းစဉ်တည်း။

မှတ်ချက်။ ဤအာနာပါနရှုနည်းသည် ပါဠိတော်၌ ပဌမ စတုက္က၊ ဒုတိယ စတုက္က၊ တတိယ စတုက္က၊ စတုတ္ထ စတုက္က ဟု လေးမျိုးရှိရာ၊ ပ၊ ဒု၊ တ၊ ရှေ့သုံးမျိုးတို့မှာ (သမထ ဝိပဿနာ)နှစ်ပါးရော၍ ရှုမှတ်သောနည်းတည်း။

ဒုတိယအကြိမ်။

နောက်ဆုံး စတုက္ကမ္ဘာ သမထမဘက်၊ ဝိပဿနာ သက်သက် ရှုမှတ်ရသောနည်းတည်း၊ ဤလို ဤပုံ-သမထမဘက် ဝိပဿနာ သက်သက်၊ ဝါ သုဒ္ဓ ဝိပဿနာအဖြစ် ရှုမှတ်ပွားများ အားထုတ်လိုပါလျှင်....

၁။ အနိစ္စာနုပဿိ အဿသိဿာမိတိ သိက္ခတိ။

၂။ အနိစ္စာနုပဿိ ပဿာသိဿာမိတိ သိက္ခတိ (ပါဠိ)

အနိစ္စာနုပဿိ၊ ထွက်သက်ခေါ်သော ရုပ်တရားသည် ဖြစ်ပျက်မစဲ မမြဲ-မမြဲ ဟု အဖန်တလဲလဲ ရှုသည်ဖြစ်၍ အဿသိဿာမိ၊ ထွက်သက် ကို ဖြစ်စေအံ့ဟု၊ သိက္ခတိ ကျင့်၏။ အနိစ္စာနုပဿိ၊ ဝင်သက်ခေါ်သောရုပ်တရားသည် ဖြစ်ပျက်မစဲ မမြဲ-မမြဲ ဟု အဖန်တလဲလဲ ရှုသည် ဖြစ်၍ ပဿတိဿာမိ၊ ဝင်သက်ကိုဖြစ်စေအံ့ဟု၊ သိက္ခတိ၊ ကျင့်၏။

(ဤကား အနက်)

အဓိပ္ပာယ်.... ထွက်သက်ကို ဖြစ်စေသည်ရှိသော် အမှတ် တမဲ့မဖြစ်စေမူ၍၊ ဤ-ထွက်သက် ရုပ်သည်၊ မမြဲ-မမြဲ ဟု အနိစ္စ ထင်အောင် မြင်အောင် ရှုရမည်ဟု နှလုံးသွင်းကာ (ရှုတိုင်း-ရှုတိုင်း) အနိစ္စ ထင်အောင် ဆင်ခြင်ရမည် ဟု ဆိုလိုသည်။

ဓုတိယအကြိမ်။

တမန်... ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေသည်ရှိသော် အမှတ်တမဲ့ မဖြစ်စေမူ၍၊ ဤဝင်သက်ရုပ်သည် မမြဲ-မမြဲဟု အနိစ္စထင် အောင်၊ မြင်အောင် ရှုရမည်ဟု နှလုံးသွင်းကာ (ရှိုက်တိုင်း ရှိုက်တိုင်း) အနိစ္စထင်အောင် ဆင်ခြင်ရမည် ဟုဆိုလိုသည်။

ဤပုံဤနည်း... ရှုမှတ်နေခြင်းဖြင့် ထွက်သက် ထွက်လေ ဝင်သက်ဝင်လေခေါ်သော ရုပ်တရား၊ ထွက်တယ်၊ ဝင်တယ် ဟု သတိပြု ရှုမှတ်နေသော စိတ်၊ စေတသိက်ခေါ်သော နာမ်တရား၊ ဤ-ရုပ်နာမ်တရား တို့သည် ဖြစ်လိုက်ပျက်လိုက် ဖြစ်တုံ- ပျက်တုံ၊ တလုံလဲလဲ ဖြစ်ပျက် မစဲ မျက်စောင့် တခပ်စာမျှ မခိုင်မြဲနိုင်ကြတဲ့ အနိစ္စတရားတွေပေါ်တကားဟု အနိစ္စသည်ာ ထင်မြင်လာသည်ရှိသော် မမြဲလို့ဘဲ ဆင်းရဲ တစဘဲဟု ဒုက္ခသည်ာ ထင်မြင်လာသည်၊ ဒုက္ခသည်ာ ထင် မြင် လာသည်ရှိသော် မမြဲတာကို မြဲအောင်၊ ဆင်းရဲတာကို ချမ်းသာအောင် အစိုးမရပေါ်တကား-ဟု အနုတ္တသည်ာ ထင်မြင်လာသည်။

ဤလိုဤပုံ... ထွက်သက်၊ ဝင်သက်ခေါ်သော ရုပ်တရား ထိုရုပ်တရားတို့ကို အာရုံပြု၍ နေသောစိတ်၊ စေတသိက် ခေါ် သော နာမ်တရား၊ ဤ ရုပ်နာမ်တရား တို့သည် မမြဲဆင်းရဲ အစိုးမရ၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနုတ္တ၊ လက္ခဏာရေးတရား သုံးပါး

ဒုတိယအကြိမ်။

တို့သာ ဖြစ်ပါကုန်၏တကားဟု လက္ခဏာဉာဏ် ရင့်သန်၍ မင်္ဂဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ် ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရန် ဟောကြားတော်မူသော နည်းဖြစ်လေသည်။

ကျန် “ ဝိရာဂါနုပဿီ၊ နိရောဓာနုပဿီ၊ ပဋိနိသက္ခါ နုပဿီ ” တို့၌လည်း တပ်ခြင်းကင်းအောင်၊ တပ်မက်မှု ချုပ်အောင် တပ်မက်မှုကို တဖန် စွန့်လွှတ် နိုင်အောင် ရှုနည်းပေတည်း။

(ဤကား သုဒ္ဓဝိပဿနာ ရှုနည်းတည်း)

သမထ နှင့် ဝိပဿနာ ကွဲပြားပါစေ။

သတိယာဝါ ကာယာနုပဿနာဝသေန ပဋိလဒ္ဓသမထော၊ သမ္မုဇညေန ဝိပဿနာ၊ အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿ ဝိနယေန၊ ဘာဝနာဖလံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗျော။

(သတိပဋ္ဌာနသုတ် ဋီကထာ)

သတိယာ၊ သတိဟူသောပုဒ်ဖြင့်၊ ကာယာနုပဿနာ ဝသေန၊ ဆံပင်၊ မွှေးညှင်း စသော၊ စါ၊ ထွက်သက်၊ ဝင် သက် ဟူသော ရုပ်အပေါင် အစု၌ ရုပ်အပေါင်းအစု ဟု အဖန်တလဲလဲ ရှုသည်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပဋိလဒ္ဓ သမထော၊ ရအပ်သော သမထကို၊ ဝုတ္တော သမထကို ရည်၍ ဟော တော်မူအပ်၏။

သမ္မုဇညေန၊ သမ္မုဇည ဟူသော ပုဒ်ဖြင့်၊ ဝိပဿနာ၊ ဝိပဿနာကို၊ ဝုတ္တာ၊ ရည်၍ ဟောတော်မူအပ်၏။ အဘိဇ္ဈာ ဒေါမနဿ ဝိနယေန၊ အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿ ဝိနယေန ဟူသောပုဒ်ဖြင့်၊ ဘာဝနာဖလံ၊ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ စသော ကိလေသာ အညစ် အကြေး တဒဂ် ဝိက္ခမ္ဘန စသည်ဖြင့် ငြိမ်းဝပ်နေသော ဘာဝနာ အကျိုးကို၊ ဝုတ္တံ ရည်၍ ဟောတော်မူအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ ဝေဒိတဗျော သိအပ်၏။

အဓိပ္ပာယ်... ဤ ရှင်တော် ဘုရား ဟောကြားတော် မူအပ်သော (ကာယေ ကာယာနုပဿိ ဝိဟရတိ။ ပ။ အဘိဇ္ဈာ ဒေါမနဿ) ဟူသော သတိပဋ္ဌာန် ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူလိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်က “ သတိ - ဖြင့် သမထ - ကို သမ္မုဇည - ဖြင့် ဝိပဿနာကို အဘိဇ္ဈာဒေါမဿ ဝိနယေန ဖြင့် ဘာဝနာ ” အကျိုးကို ရည်ရွယ်၍ ဟောတော်မူသည် ဟု ဆိုလိုသည်။

(ရှေ့ပိုင်း သမာဓိ၊ သမထ)

ရှင်းဦးအံ့။ ဘုရားရှင်၏ အလိုကိုသိ၊ ဘုရားရှင် ၏ အာဘော်ကို ရိပ်စားမိသော ပုဒ္ဒမတည၊ အကျော်

ဓုတိယအကြိမ်။

အဋ္ဌကထာဆရာတော်-က ဖွင့်ပြသည်မှာ၊ ဤ ကာယာ-
နုပဿနာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းသော ယောဂီသည်၊ ထွက်
တယ်၊ ဝင်တယ် စသည်ဖြင့် သတိပြုနေတာ မှတ်နေတာ
သိ-သိနေတာတွေဟာ ဝိပဿနာမဟုတ်သေး၊ ဝိပဿနာ၏
အခြေခံ စိတ်ငြိမ်ရုံ၊ စိတ်တည်ရုံ၊ စိတ်ထိန်း-ကမ္မဋ္ဌာန်း
သမာဓိ၊ သမထ ရှေ့ပိုင်းမျှသာရှိသေးသည်၊ ဖြစ်သေးသည်
ဟု မသိလျှင် ဒါကိုဘဲ ဝိပဿနာ-ဟု မှတ်ထင်နေမည်
စိုး၍ (သတိဃာပဋိလဒ္ဓ သမထော) ဟု ဖွင့်ပြပေသည်။

နောက်ပိုင်း ဝိပဿနာ၊

ဤလိုဤပုံ... ထွက်တိုင်း၊ ဝင်တိုင်း၊ ထွက်တယ်၊ ဝင်တယ်
ဟု မလစ်စေမှု သတိပြု၊ သတိပြု၍ ရှုမှတ်နေခဲ့ရာ တစတစ
သတိအား သမာဓိအား ပြည့်ရင့်လင်း၍ အာရုံတပါး စိတ်
မထွက်သွားတော့ဘဲ ထွက်သက်၊ ဝင်သက် အားရုံထဲမှာ ခိုင်
ခိုင်မြဲမြဲ ကေဂ္ဂတာကျကျ သမာဓိရရ၊ အာရုံ အာရမ္မဏိက
ပူးကပ်နေတဲ့ခါ သတိပြုမှုမှတ်မှုကို ခဏရပ်ထားကာ ထွက်
သက်၊ ဝင်သက် အာရုံကို (ရုပ်တရား)။ ထွက်တယ်၊ ဝင်တယ်
ဟု သတိပြုမှု၊ သတိပြုနေတဲ့ သတိ နှင့် ယှဉ်သော စိတ်၊
စေတသိက်ကို (နာမ်တရား)။ ဤ-ရုပ်နာမ် က အပို၊ ပုဂ္ဂိုလ်
သတ္တဝါ မရှိ၊ ဤ ရုပ် နာမ်ကို လွှတ်၍ တရား အားထုတ်

စုတိယအကြိမ်။

တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမရှိ၊ ဤရုပ်နာမ်မျှသာ ရှိ၏ဟု
 ရုပ်နာမ်ကို ပိုင်းခြား၍ သိမြင်ပြီးလျှင် ဤရုပ်နာမ် တို့
 သည်လည်း အဘယ် အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်တနည်း ဟု
 စူးစမ်းဆင်ခြင်သည်ရှိသော်၊ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ကံ စသော
 အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်၏။ ဤ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ကံ စသည်
 ကား အကြောင်းတရား၊ ဤ ရုပ်နာမ်ကား အကျိုးတရား
 ဤ အကြောင်း-အကျိုး က အပို ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ မရှိ၊ ဤ
 အကြောင်း အကျိုးကို လွှတ်၍ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါမရှိ၊ ဤ
 အကြောင်း အကျိုးမျှသာ ရှိ၏ဟု ရုပ်နာမ်အကြောင်းကို
 သိမ်းဆည်းပြီးလျှင် မိမိစိတ်ကို အာရုံပေါ်သို့ ဖြန့်တင်၊
 အဆိုပါ အကြောင်း နှင့် တကွသော အကျိုး၊ ရုပ်နာမ်
 တို့ကို လက္ခဏာရေးသုံးပါးသို့တင်၍ အနုပဿနာ သုံးပါး
 အနုပဿနာခုနှစ်ပါးတို့ဖြင့် မီးပွတ်သောယောက်ျားကဲ့သို့
 မနေမနား အားထုတ်သည်ကို ဝိပဿနာ နောက်ပိုင်း ဆို
 သည်။ ဝါ၊ (သမ္ပဇညေန ဝိပဿနာ) ဟု ဖွင့်ပြပေသည်။

အာဝနာ အကျိုး

ဤလို ဤပုံ - ရှေ့ပိုင်းသမာဓိ၊ သမထ၊ နောက်ပိုင်း
 ဝိပဿနာပညာ၊ ဤနှစ်ရပ်ကို စပ်၍ သမထနှင့် ဝိပဿနာ
 အကြောင်း နှင့် အကျိုး၊ လောကီနှင့် လောကုတ္တရာ၊ စပ်မိ

ဒုတိယအကြိမ်။

ဟပ်မိသွားအောင် ပွားများ အားထုတ်တဲ့အခါ အားထုတ် ဆဲမှာ အားထုတ်တိုင်း၊ အားထုတ်တိုင်း (လော၊ ဒေါ၊ မော) စသော ကိုယ်တွင်း ကိလေသာ အညစ်အကြေး တို့သည် တစတစ တဒဂ်ဝိက္ခမ္ဘန၊ အတတ်ကြာ သမုဆိဒ၊ အပြီး အပြတ် လက်စသတ် ချုပ်ငြိမ်းချုပ်ငြိမ်း သွားရခြင်းသည် ဝိပဿနာဘာဝနာ၏ အကျိုးပေတည်းဟုပြုလို၍ (အဘိဇ္ဈာ ဒေါမနဿ ဝိနယေန ဘာဝနာဖလံ) ဟု ဖွင့်ပြပေသည်။

ဤလို ဤပုံ (သမထ ဝိပဿနာ ဘာဝနာဖလံ) ဤ သုံးမျိုးတို့ ဆီးငမ်းကဲ့အောင် ခွဲ၍ သိမြင်ကြပါလော့ ဆင် မြင်း ကို စီ ပြီး အသီးမှန်း၊ အမှန်း မသိ ရှိပါစေနှင့် သမထ၊ တွင် သောင်တင်မနေပါစေနှင့်။

ဝိပဿနာလိုရင်း။

အချုပ်မှာ... ရုပ်နာမ် မပိုင်းခြားသမျှ သမထ = သာ ဖြစ်နေသည်။ ရုပ်နာမ် ပိုင်းခြား - မှ ဝိပဿနာ ဖြစ်သည် သမထ လိုရင်းမဟုတ်။ ဝိပဿနာ = သာ လိုရင်း ဖြစ်သည် သတိရှိပါစေ။

ပုဂ္ဂိုလ်

နိရယံ ဝုစ္ဆတိတိပုံ၊ တံ ဂစ္ဆတိတိပုဂ္ဂလော။

(ဂဠုတံ)

ဓုတိယအကြိမ်။

အဓိပ္ပာယ်.... ငရဲကို ပုံဆိုသည်။ ထိုငရဲသို့ များသော အားဖြင့် သွားတတ်သောကြောင့် (ပုဂ္ဂိုလ်) ဆိုသည်။ နည်းသောအားဖြင့်လည်း လူ့နတ် သို့ သွားတတ်သော ကြောင့် (ပုဂ္ဂိုလ်) ဆိုနိုင်ပါသေး၏။

ပုထုဇနိ

ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် (ပုထုကိလေသေဇနေတီတိ ပုထုဇနာ) နှင့် အညီ၊ များစွာသော ကိလေသာ-တို့ကို ဖြစ်စေတတ် သောကြောင့် (ပုထုဇနိ) ဆိုရသည်။

အန္ဓကလျာဏ

ထိုပုထုဇနိ သည်လည်း “ဒုဝေပုထုဇနာ။ ဗ။ ပုထုဇနော” နှင့်အညီ၊ အန္ဓပုထုဇနိ၊ ကလျာနပုထုဇနိ ဟု နှစ်မျိုးရှိရာ-

ယဿ ။ ဗ။ နတ္ထိအန္ဓော။

ယဿ ။ ဗ။ အတ္ထိကလျာဏော - နှင့် အညီ။

အကြင်ပုထုဇနိ အား ရုပ်၊ နာမ်၊ ခန္ဓာ၊ ဓာတ်၊ သစ္စာ၊ ပြိစ္ဆသမုပ္ပါဒ် စသည်တို့၌ သင်ခြင်း၊ မေးမြန်းခြင်း၊ ဆောင် သားခြင်း၊ ကြားနားခြင်း၊ စသည်မရှိ။ ထိုပုထုဇနိ အား သိမြင်အပ်သော ရုပ်၊ နာမ်၊ ခန္ဓာ၊ ဓာတ်၊ သစ္စာ တို့ကို သိမြင် ရမှ ပညာမျက်စိ ကန်းသောကြောင့် အန္ဓ ပုထုဇနိကန်း

ဒုတိယအကြိမ်။

မည်၏။ မကျွတ်ထိုက်၊ မလွတ်ထိုက်၊ မဂ်ဖိုလ် မရထိုက်သော အာဗ္ဗ ပုဂ္ဂိုလ်-ဟု ဆိုလိုသည်။

အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား အဆိုပါ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ် သစ္စာ၊ တို့ကို သင်ကြားခြင်း စသည်ကိုပြု၍၊ ဤကား-ခန္ဓာ ဤကား- အာယတန စသည်ဖြင့် ခန္ဓာ၊ ဓာတ် စသည်တို့ကို သိမြင်ရမဲ့ ပညာမျက်စိ ရှိသောကြောင့် ကလျာဏ ပုထုဇန် ကောင်း မည်၏။ ကျွတ်ထိုက်၊ လွတ်ထိုက်၊ မဂ် ဖိုလ် ရထိုက် သော ဗျာဓိ ပုဂ္ဂိုလ်-ဟု ဆိုလိုသည်။

မှတ်ချက်။ ဤ၌ ဤကားရုပ်၊ ဤကား နာမ်၊ ဤ ရုပ်နာမ် က အပို၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ မရှိ၊ ဤရုပ် နာမ် မျှသာ ရှိ၏ဟု ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရုပ်နာမ်ကိုပိုင်းခြား၍ သိမြင် သော (နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒ) ဉာဏ်ကို လက်ကိုင်ရလျှင် ဘယ် ဘဝ ဘယ်ကမ္ဘာ က မှ မကျွတ်မလွတ်၊ မထွက်မမြောက် နိုင်တဲ့ အန္တ ပုထုဇန် ဘဝ-က ကျွတ်လွတ် ထွက်မြောက်၊ ကလျာဏ ပုထုဇန်အဖြစ်ကို ရပြီ၊ ရောက်ပြီဟု သိ၍၊ ဝမ်း မြောက်လေ၊ မနေ့ရလို့ သေရသော်လည်း နောက်၊ နောက် ဘဝကလို့ အန္တဘဝနှင့် မသေရတော့ဘူး၊ ကလျာဏ ဘဝ နှင့် သေရမည်၊ ယုတ်ညံ့နိမ့်ကျလှသော အန္တပုထုဇန်ထက် အတန်ငယ် အဆင့်အတန်း မြင့်သော ကလျာဏပုထုဇန်

ဒုတိယအကြိမ်။

မဖြစ်စဘူး အထူး ဖြစ်ရလေပြီ-ဟု သိ၍ ရွှေအိုး၊ ငွေအိုး
ရတာထက် ဝမ်းမြောက်လေ။

စူဠသောတာပန်။

ဣမိနာပနဉာဏေန သမ္ပန္နာဂတော ဝိပဿကော
လဒ္ဓဿာ သော လဒ္ဓပတိဋ္ဌော နိယတဂတိကော
စူဠသောတာပန္နော နာမ ဟောတိ။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ်)

အဓိပ္ပာယ်...ဤကားရုပ်၊ ဤကားနာမ်-ဟု ရုပ်နာမ်ကို
ပိုင်းခြား၍ သိမြင်တတ်သော (နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်) ဤ
အဝိဇ္ဇာစသည်ကား အကြောင်းတရား၊ ဤ-ရုပ်နာမ် ကား
အကျိုးတရားဟု ရုပ်နာမ်အကြောင်းကို ကောင်းကောင်း
သိမြင်တတ်သော (ပစ္စယ ပရိဂ္ဂဟဉာဏ်) ဤနှစ်ဉာဏ် နှင့်
ပြည့်စုံသော ဝိပဿနာအလုပ်ကို အားထုတ်သော ယောဂီ
ပုဂ္ဂိုလ်သည် မရစဘူး၊ မရောက်စဘူး အထူး ဘုရားမြတ်စွာ
သာသနာတော်၌ အပါယ်လွတ်ကြောင်း အခွင့်ကောင်းကို
ကောင်းကောင်းကြီး ရရှိနေပြီဖြစ်၍ ရအပ်သော သက်သာ
ရာ ရအပ်သော ထောက်ရာတည်ရာ ရှိပြီဖြစ်၍ လက်ရှိဘဝ
စုတိကျက အပယ်သို့ မလားမရောက်နိုင်တော့ဘဲ လူ့ နတ်

ဓုတိယအကြိမ်။

သုဂတိ အလား မြဲသော သောတာပန်ငယ်၊ သောတာပန် ကလေး ဘဝရာထောင် ကမ္ဘာရာထောင် အသင်္ချေ အနန္တ လူဖြစ်၊ နတ်ဖြစ်၊ ဗြဟ္မာဖြစ် တို့ကို ရသော်လည်း တဘဝ တခါ တကြိမ်-မှ မဖြစ်ခဲ့၊ အထူးအမှန် စူဠသောတာပန် အစစ် အဖြစ်သို့ ရောက်တော့သည်ဟု ဆိုလိုပေသည်။

မှတ်ချက်။ ဤ နှစ်ဥာဏ်ကို မရ၊ မပေါက် မပိုင်သေး လျှင် စူဠသောတာပန် မဖြစ်နိုင်သေး ဤ နှစ်ဥာဏ်-ကို ရရောက်ပေါက်မြောက်လျှင် လက်ရှိဘဝ သေခါနီးကလေး မှာ ဤ ဥာဏ် လက်ကိုင်ရှိရှိနှင့် သေရပါက ဘယ်နည်းနဲ့မှ အပါယ်မကျနိုင်တော့ဘဲ နတ်ရွာ သုဂတိ အလား မြဲသော စူဠသောတာပန်အစစ် မဖြစ်ရစဘူး အထူးဖြစ်ရပြီဟု သိ၍ ရှေ့အိုး၊ ငွေအိုး ရသည် ထက် သိန်းထီပေါက်သည်ထက် အဆတရာ မကသာ၍ ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာ ရှိလေ။

တဖန်— ဝေပဿန္တော စူဠသောတာပန္တော နာမဟောတိ။

ဟူ၍လည်း ကျမ်းဂန်တို့၌ လာပြန်သည်။

အဓိပ္ပာယ်မှာ....ဤသို့ ရုပ်နာမ်ကအပို၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ မရှိ၊ အကြောင်းအကျိုးက အပို ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ မရှိ၊ ဒုက္ခ သမုဒယသစ္စာ က အပို၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ မရှိ၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ အနတ္တ က အပို၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ မရှိ၊ ရုပ်, နာမ် အကြောင်း

အကျိုး ဒုက္ခ သမုဒယသစ္စာ၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ သာ ရှိ၏
ဟု မိမိဉာဏ်၌ ပိုင်ပိုင်ထိုးထွင်း၍ သိလျှင် လက်ရှိဘဝ စုတိ
ကျ က ဘယ်နည်းနဲ့ မှ အပါယ်မကျနိုင်တဲ့ စူဠသောတာပန်
အစစ် ဖြစ်တော့သည်ဟု ဆိုသည်။

တဖန်... စူဠသောတာပန္နော ပိဟိတာ ပါယဒ္ဓါရယော၊
ဟူ၍လည်း လာရှိသေး၏။

အဓိပ္ပာယ်... စူဠသောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လျှင် အပါယ်
လေးပါး တံခါးပိတ်နိုင်ပြီဟု ဆိုလို၏။ ဝမ်းမြောက်ဘွယ်
ကြီး ပါတကား။

တဖန်-- ဧဝံ ပဿန္တော သာသနေ မူလံ ဩတိဏ္ဏံ
နာမ ဟောတိ ဟုလောရှိ၏။

အဓိပ္ပာယ်... ဤသို့ လောကသုံးပါး၌ လူ့နတ်၊ ဗြဟ္မာ
ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဆိုသည်မှာ ပညတ်မျှသာ၊ ပရမတ္ထအားဖြင့်
ထင်ရှား မရှိ၊ အဟုတ် အမှန် ကေန့်မုချ ရှိသည်မှာ ရုပ်၊
နာမ် ခန္ဓာ ခေတ် သစ္စာ အကြောင်း အကျိုး အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ
အနတ္တသာ ရှိ၏ဟု ယထာဘူတဉာဏ်ဖြင့် မဘောက်မပြန်
ဟုတ်မှန်စွာ သိမြင်သော သူသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ သာသနာ၌
သာသနိက သစ္စာနုလောမ ပညာအဖြစ် ဆင်းသက်

ဒုတိယအကြိမ်။

တူယ်ကပ်သည် မည်တော့သည်၊ ဘာသာတပါး မလှုပ်ရှား
နိုင်တော့ဘဲ သမ္မာဒိဋ္ဌိ အယူမြဲ၍ လူ့နတ် သုဂတိ မြဲပြီး
နိဗ္ဗာန်လမ်းမ ခြေဦးချမိလေပြီ-ဟု ဆိုလိုသည်။ ဝမ်းသာ
စရာ၊ ဝမ်းမြောက်စရာ အားတက်စရာကြီး ပါတကား၊ ဤ
အသိမျိုး၊ ဤအမြင်မျိုး အမြန်ရအောင် ကြိုးစားလေ။

မဟာသောတာပန်။

ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာ ပဟာနေန။ ပ။ သောတာပန္နောနာမ
ဟောတိ။ (သင်္ဂဟ)

အဓိပ္ပာယ်- ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာကို ပယ်ခြင်းဖြင့် ပယ်အပ်ပြီး
သော အပါယ်သို့သွားခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍ ခုနစ်ကြိမ်မျှသာ
လူ့နတ် ပဋိသန္ဓေကျန်ရှိသော အပါယ်လွတ် တရားလက်
ကိုင် ရရှိပြီးသော မဟာသောတာပန် အစစ်ဖြစ်တော့သည်
ဟု ဆိုလိုပေသည်။

မှတ်ချက်။ ဤ၌ ဒိဋ္ဌိ ဆိုသည်မှာ၊ ဝိပဿနာကို အား
မထုတ်ဘူး၍ အနတ္တလက္ခဏာဉာဏ်-ကို မရသောကြောင့်
ရုပ်,နာမ် အနတ္တကိုပင် ငါ့ကိုအတ္တဟု ယူမှားသော အယူ
မှား ကို(ဒိဋ္ဌိ)ဆိုသည်။ ဝိစိကိစ္ဆာ ဆိုသည်မှာလည်း ထို့
အတူ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် ကို မရသောကြောင့် ကာလ
သုံးပါး၌ ယုံမှားခြင်းကို ဝိစိကိစ္ဆာဆိုသည်။

ဒုတိယအကြိမ်။

အဆိုပါ ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာတို့သည်လည်း နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒ ဉာဏ်၊ ပစ္စယ ပရိဂ္ဂဟဉာဏ်၊ ဤ နှစ်ဉာဏ်တို့ကို ပိုင်ပိုင် နိုင်နိုင် လက် နိုင် ရရှိလျှင်ပင် လင်းရောင်ရောက်က မိုက် မှောင်ပျောက် သကဲ့သို့ တဒင်္ဂဝိက္ခမ္ဘန စသည်ဖြင့် တဖြေး ဖြေး ကင်းကွာကင်းပျောက်၍ မဂ် အပ္ပနာ အရောက်မှာ အပျောက်ကြီးအပျောက် အကွာကြီးအကွာ အကင်းကြီး ကင်းလေတော့သည်။

ဤလို ဤပုံ-ဝိပဿနာအလုပ်တရားသည် အန္ဓကလျာဏ ကလျာဏ-မှ စူဠသောတာပန်၊ စူဠမှ မဟာသောတာပန် သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာအထိ မွေးသေလွတ်တဲ နိဗ္ဗာန်ထိအောင်ရွက် ဆောင်၍ ပေးနိုင်သည်ကို သိရှိကြပါ လေ။ သို့-သိသော်လည်း သိရုံနှင့် မပြီး၊ သိတဲ့အတိုင်း ရရှိ အောင် ဝိပဿနာအလုပ်ကို နေ့-ည မဆိုင်းဘဲ အားထုတ် ပါလေ။ သို့မှ သိကျိုးရှိပေမည်။

ယခုအဝ လမ်းနှစ်ခု ဘယ်လမ်း လိုက်ကြမလဲ။

ဖော်ပြခဲ့ပြီးတိုင်း ကျမ်းဂန်တို့၌ လာရှိသည်ကား -
(ပုဂ္ဂိုလ်၊ အန္ဓ၊ ကလျာဏ၊ စူဠ သောတာပန်၊ မဟာ သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ ဘုရား) ဟု ဆယ်မျိုးရှိရာ--

ဒုတိယအကြိမ်။

၁။ “ပုဂ္ဂိုလ်” ဆိုသည်မှာ၊ လားရာဂတိ မမြဲ၊ ရံခါ သုဂတိ၊ ရံခါဒုဂ္ဂတိ၊ အမြဲမရှိနိုင်ဘဲ သွားတတ်၊ လာ တတ်သော သူကို ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုရသည်။ သို့ရာတွင် မပူပင် နှင့် စာမဂ် တဖိုလ်မျှ လက်ကိုင်မရသေးတဲ့ ပုထုဇန ပင် ဖြစ်သော်လည်း လက်ရှိဘဝ စုတိကျက ဒုဂ္ဂတိ လွဲ၊ သုဂတိမြဲအောင် လုပ်နည်းရှိသားဘဲ၊ အဲသည် နည်းကို မှတ်ထားပေါ့။

လုပ်နည်းကား...-အကြင်သူအား (သဒ္ဓါ-သီလ-သုတ-စာဂ ပညာ) ဤ တရားငါးပါး လက်ကိုင်ရှိ၏။ တစုံ တခု ကုသိုလ် ကောင်းမှု ပြုတဲ့အခါ ဤကောင်းမှုသည် အာသဝေါတရားလေးပါး-တို့၏ ကုန်ရာ မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို ရောက်အောင်၊ ရအောင် ရှက်ဆောင် နိုင်ပါစေ သတည်းဟု ဆုတောင်းလည်း ရှိ၏။ ဤ နှစ်ပါးစုံနှင့် ပြည့်စုံလျှင်=

“ ယေသံ ဥဘယံ အတ္ထိ တေသံ ဂတိနိဗ္ဗဒါ ” ဆိုတဲ့ ဥပရိပဏ္ဏာသ ဋ္ဌကထာ နှင့် အညီ၊ သုဂတိအလား မြဲနိုင်သည်ဟု သိလေ-မှတ်လေ၊ ကိုယ်ရှင်ကို သုဂတိ အလား မြဲအောင် ကျင့်တတ်စေရမည်။

ဓုတိယအကြိမ်

၂။ “အန္ဓ”ဆိုသည်မှာ၊ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်၊ သစ္စာ တို့ကို မသင်ဘူး မကြားဘူး မနာဘူး၍ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါဆိုသည်ကား အဟုတ်မရှိ၊ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်၊ သစ္စာသာ အဟုတ်ရှိ၏ဟု သိရမဲ့ ပညာမျက်စိ ကန်းသောသူကို (အန္ဓ) ပုဂ္ဂိုလ်-ဟု ဆိုသည်။

၃။ “ကလျာဏ”ဆိုသည်မှာ၊ အဆိုပါ ခန္ဓာ၊ အာယတန ဓာတ်၊ သစ္စာ တို့ကို သင်ကြား နာယူဘူး၍ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါဆိုသည်မှာ အဟုတ်မရှိ၊ ပညတ်မျှသော၊ ခန္ဓာ အာယတန၊ ဓာတ်သာ အဟုတ်ရှိ၏ဟု သိရမဲ့ ပညာ မျက်စိ ရှိသောသူကို (ကလျာဏ) ပုဂ္ဂိုလ် ဆိုရသည်။

ဆိုလိုရင်းမှာ— အဆိုပါ ပညာမျက်စိ မရှိက လူ ဖြစ်စေ၊ နတ်ဖြစ်စေ၊ ဗြဟ္မာဖြစ်စေ ဘုရားနှင့် တွေ့ သော်လည်း မကျွတ်ထိုက်၊ မလွတ်ထိုက်၊ မဂ်ဖိုလ် မရ ထိုက်သော လူအန္ဓ၊ နတ်အန္ဓ၊ ဗြဟ္မာအန္ဓ-ဟု ဆိုလို သည်၊ အဆိုပါပညာမျက်စိရှိက လူဖြစ်စေ၊ နတ်ဖြစ် စေ၊ ဗြဟ္မာဖြစ်စေ၊ ဘုရား-ဘုရားတပည့် သာဝက ဘိနှင့် တွေ့ရ၍၊ ထို-ဘုရား၊ ဘုရားတပည့် သားတို့ ဟောတဲ့တရား-ကို နာကြားရတဲ့ခါ ကျွတ်ထိုက်၊ လွတ်ထိုက်၊ မဂ်ဖိုလ်ရထိုက်သော လူကလျာဏ၊ နတ် ကလျာဏ၊ ဗြဟ္မာကလျာဏ-ဟု ဆိုလိုသည်။

ဓုတိယအကြိမ်။

၄။ “ စူဠသောတာပန် ” ဆိုသည်မှာ၊ အဆိုပါ နာမ ရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၊ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်၊ ဤနှစ်ဉာဏ်ကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် လက်ကိုင်ရရှိထားသောသူကို မည်သူ မဆို (စူဠသောတာပန်) ဆိုရလေသည်။

၅။ “ မဟာသောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ် ” ရဟန္တာ ” ဆိုသည်မှာ၊ အဆိုပါ ဉာဏ်နှစ်ပါးကို ထက်ကိုင်ရရှိထားပြီးလျှင်၊ ဝိပဿနာဉာဏ် အဆင့် ဆင့် ဖြင့် မနေမနား မီးပွတ်သော ယောက်ျား ကဲ့ ထလားသို့ ရှုမှတ်ပွားများ အားထုတ်သည်ရှိသော် ဝိပဿနာဉာဏ်အဆင့်ဆင့်တက်၍ အနုလောမဉာဏ် အခြေမှန်လျှင် ရှေးဦးစွာ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက် ဖြစ်သိသောသူ ကို (မဟာသောတာပန်) နှစ်ကြိမ် မြောက် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက် ဖြစ်သိသောသူကို (သကဒါဂါမ်) သုံးကြိမ်မြောက် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက် ဖြစ်သိသောသူကို (အနာဂါမ်) ၊ လေးကြိမ် မြောက် နိဗ္ဗာန်-ကို မျက်မှောက်ဖြစ်သိသောသူကို (ရဟန္တာ) ဟု ဆိုရလေသည်။

ဓုတိယစာကြိမ်။

၆။ “ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ” ဆိုသည်မှာ၊ နှစ်သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာ
တသိန်း ပါရမီ-ဖြည့်၍ မိမိ အလိုလို သစ္စာသိ၍
ရဟန္တာ ဖြစ်သွားသောသူ-ကို (ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ) ဟု
ဆိုရလေသည်။

၇။ “ဘုရား” ဆိုသည်မှာ၊ လေးသင်္ချေ၊ ရှစ်သင်္ချေ၊ တဆယ်
ခြောက်သင်္ချေ နှင့် ကမ္ဘာတသိန်း ပါရမီဖြည့်၍၊
စေ့တဲဘဝမှာ မိမိအလိုလို သစ္စာကိုလဲသိ၊ ရဟန္တာ
လဲဖြစ်၊ အလုံးစုံကို အကုန်လဲသိပြီးသော သဗ္ဗညုတ
ဉာဏ် ပိုင်ရှင်ကြီးဖြစ်သွားသော “ ပုဂ္ဂလ ဝိသေသ
အဂ္ဂ ဒက္ခိဏေယျ ” မြတ်သောအလှူကို ခံထိုက်သော
ပုဂ္ဂိုလ်ထူး ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကြီး တို့ကို အစဉ်အတိုင်း
(ပညာဓိက ဘုရား၊ သဒ္ဓါဓိက ဘုရား၊ ဝိရိယာဓိက
ဘုရား) ဟု ခေါ်ဆိုရလေသည်။

ဘယ်လမ်းလိုက်ကြမလဲ

ကဲ-ကဲ ဘယ်လမ်းလိုက်ကြမလဲ ? ၊ ဆုကြီးပန် ဘုရား
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ အဂ္ဂသာဝက၊ မဟာသာဝက တို့ကို မြွင်းခြံ။
ကြင်းကျန်သော ပကတိသာဝကတို့မှာ လက်ရှိဘဝ သေ
နေ့က မဦးခင် တရားအလုပ် အားထုတ်၍ ရှေးဦးစွာ

ဘယ်ဘဝ ဘယ်ကမ္ဘာမှ မကျွတ်မလွတ်ခဲ့ ဘူးသော အန္ဓက
 လွတ်၊ ကလျာဏ ဖြစ်၊ စူဠ သောတာပန်၊ မဟာ
 သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာ ဖြစ်၍
 နိဗ္ဗာန်ယူသိမ်း ငြိမ်းကြမလား ? ၊ သို့မဟုတ်တရားအလုပ်
 အားမထုတ်ဘဲ ဗိုလ်နေမြဲ-ကျားနေမြဲ အန္ဓဘဝနှင့်ဘဲ သေ
 ပွဲ ဝင်ကြမလား ? ဟူ၍သာ မေးရန် ရှိတော့၏။ သို့သော်
 မေးရမှာ အားနာပါတယ်။ ကိုယ်ရှင်ကို၊ ကိုယ်စိတ် ကို
 သာ မေး၍ လိုက်ကြပေတော့။ ကံကောင်း ထောက် မ
 တဲ့ လက်ရှိ ဘဝကြီးဟာ လမ်းနှစ်ခုသို့ ရောက်နေပါပြီ
 သာသနာပ၊ မှာ ကလျာဏ၊ စူဠ၊ သော၊ သ၊ နာ၊ ရဟန္တာ
 လမ်းမရှိပါ။ အန္ဓလမ်းတခုတည်းသာ ရှိပါသည်။ ယခု-
 သာသနာတွင်းမှာကား အဆိုပါ ကလျာ-စူ-သော-သ-နာ
 ရဟန္တာ လမ်း ရှိပါသည်။ ကြီးကြီးမားမား သတိထား၍
 လိုက်သင့်ကြပေသည်။ ဤနေရာမှာ ဗာလနှင့် မဏ္ဍိတ
 ခွဲခန်းဘဲ။ ဗာလဖြစ်က ဗိုလ်နေမြဲ ကျားနေမြဲ အန္ဓလမ်း
 ကိုဘဲ လိုက်လိမ့်မည်။ မဏ္ဍိတဖြစ်က ဘယ်ဘဝ ဘယ်ကမ္ဘာ
 က မှ မဖြစ်ခဲ့စဘူး။ မကျွတ်ခဲ့ စဘူး အထူး - အဆန်း
 ကလျာဏ၊ စူဠ၊ သော၊ သ၊ နာ၊ န္တာ လမ်း-သို့ လိုက်နိုင်
 ကြပေလိမ့်မည်။ မျက်တောင် မခတ် နှင့် အသာ၊ သာ

ကြည့်နေ၊ တပဲ့တလမ်း၊ အကဲစမ်းဘို့ရာ ကိန်း ဆိုက်၍ နေ
လေပြီ၊ ဝဋ်မု ထုက်လို မဂ် ဖိုလ်ငံ့ မျှော် သူတော်ကောင်း
အပေါင်းတို့....။

ခွင့်သာခိုက်၊ ခွင့်သာဆဲ၊ ခွင့်သာတုံး

ခွင့်သာခိုက်မှ မလိုက်ခြင်လျှင် အမှိုက်နှင့်ပြင် ရှိသေးရဲ့လား။။

ခွင့်သာဆဲမှ မခဲခြင်လျှင်၊ အလဲ့ နှင့်ပြင် ရှိသေးရဲ့လား။

ခွင့်သာတုံးမှ မရုန်းခြင်လျှင်၊ အရှုံးနှင့်ပြင် ရှိသေးရဲ့လား။

အထက်ပါ လင်္ကာအရ အန္ဓကလွတ်၊ ကလျာဏ ဖြစ်
စူဠသောတာပန်၊ မဟာသောတာပန်ဖြစ်၍၊ မဂ်ဖိုလ် ရခွင့်
အတော်သင့်ဆုံး ဖြစ်တဲ့ (ဗုဒ္ဓါပျာဒနဝမ) ခေတ်ကာလ
ကောင်းကြီးနှင့် ပက်မင်းလက်ငင်း ကြုံတွေ့ရသည်နှင့်အညီ
တရားအားထုတ်သောအားဖြင့် မလိုက်ချင်လျှင် အန္ဓနှင့်
သေရမည်ဖြစ်၍ နှင့်ထက်မှိုက်တာရွှေ့တော့၊ တရား အား
ထုတ်သော အားဖြင့် မခဲခြင်လျှင် မဂ်ဖိုလ်တွေနှင့် လွှဲပြီး
တရားအားထုတ်သော အားဖြင့် မရုန်းခြင်လျှင် လက်ရှိ
ဘဝ ရရှိရမဲ့ အပါယ် လွတ်တရားရ၊ မဟာသောတာပန်
စသော အဖြစ်တွေဟာ တက်တက်စင် ရှုံးကုန်ပါပကော
ဟူ၍သာ ငိုချင်းချပေတော့။

အာနာပါန ဝဋ်မုထုက်ခန်း ကမ္မဋ္ဌာန်း-ပြီး၏။

ဝ နှိုး သို့ မြို့ ၊

ခန္တီးစာသင်တိုက်နှင့် - ခန္တီးရိပ်သာ

နှစ်ဌာန တို့၏

နာယကဖြစ်တော်မူသော ကျေးဇူးရှင် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ

အဘိဓဇ မဟာရဋ္ဌ ဂုရု

ခန္တီးဆရာတော်ဘုရားကြီး

ဟောကြား (ပြုသ) ဆုံးမတော်မူသော

ယထာ ဘုတ ဉာဏ်

အမြင်မှန်

ဇုတိယအကြမ်း

ယထာဘူတဉာဏ် အမြင်မှန်

၁။ ယထာဘူတံ ဉာဏာယ သတ္ထာ
ပရိယေသိတဗ္ဗော၊

ဟုတ်သည့်အတိုင်း မှန်သည့်အတိုင်း ပဖေါက်မပြန်
ဟုတ်မှန်စွာ သစ္စာကိုသစ္စာမှန်းသိသော ယထာဘူတဉာဏ်
ကို ရစေခြင်းငှါ သွန်သင်ဆုံးမ သြဝါဒကို ပေးစွမ်းနိုင်
သော ဆရာကောင်း သမားကောင်း၊ ဆရာမြတ် သမား
မြတ်ကို မတွေ့မနေ့ ရှာဖွေအပ်၏။

ဤသို့ လေးဆယ် လေးကြိမ် တိုင်တိုင် တိုက်တွန်း
နှိုးဆော်တော်မူခဲ့သည်ဟု မှတ်လေ။ ထို့ပြင်-

၂။ ယထာဘူတံ ဉာဏာယ
အပ္ပမာဒေါ ကရဏိယော၊

ဟုတ်သည့်အတိုင်း မှန်သည့်အတိုင်း သစ္စာကိုသစ္စာမှန်း
သိစေခြင်းငှါ မမေ့မလျော့ မပေါ့မဆ ပြုသင့်သည် ဟု
ဤသို့အားဖြင့်သည်း နတ်-လူတို့ကို လေးဆယ် လေး
ကြိမ် တိုင်တိုင် အဆုံးအမ သြဝါဒပေးတော်မူသည်ဟု
သိမှတ်ပါလေ။

ဒုတိယအကြိမ်။

ဤသို့အားဖြင့် (၅၂၀) ကြိမ် တိုင်တိုင် သာသနိက သမ္မာဒိဋ္ဌိ အမည်ရှိသော၊ သစ္စာကို သစ္စာ-ဟု သိသော ယထာဘူတဉာဏ်ကိုမျှ မရမသိဘဲလျှက် မေ့မေ့ လျှော့ လျှော့ ပျော်ပျော်ပါးပါး အလွတ်စား တရားမဲ့ ပြုကျင့် နေခြင်းငှါ လုံးဝမသင့်ဟု သြဝါဒ ဆုံးမပေးတော်မူသည် မှတ်လေ။

(နိပါတ်-၁-အနက်မှာ) ဘိက္ခုဝေ၊ ရဟန်းတို့၊ ယထာဘူတံ ဟုတ်မှန်တဲ့အတိုင်း။ ဉာဏာယ၊ သိစေခြင်းငှါ။ သတ္ထာ ယထာဘူတဉာဏ်-ကို ရအောင် ဟောပြော၍ ပေးတတ် သော ဆရာသမားကောင်းကို။ ပရိယေသိ တဗ္ဗော၊ မတွေ့ မနေ ရှာဖွေအပ်၏။

(နိပါတ်-၂-အနက်မှာ) ဘိက္ခုဝေ၊ ရဟန်းတို့၊ ယထာဘူတံ ဟုတ်မှန်တဲ့အတိုင်း။ ဉာဏာယ၊ သိစေခြင်းငှါ။ အပ္ပမာဒေါ၊ မမေ့မလျော့ဘဲ။ ကရဏိယော၊ ပြုသင့်ပေသည်။

သစ္စာကို သစ္စာမှန်း သိသည်-ဆိုသည်မှာ ယထာဘူတ ဉာဏ်ကို ရမှသာ သိနိုင်ပေမည်။ ယထာဘူတဉာဏ်-ကို မရလျှင် သိနိုင်မည်မဟုတ်ပေ။

လောက၌ မျက်စိနှစ်ဘက် စုံလုံး ပျက်သော သူကန်း သည် မိမိအလိုရှိရာအရပ် သို့ ရောက်လိုလျှင် ရောက်နိုင်

ခုတိယအကြိမ်။

ပေမည်။ ယထာဘူတဉာဏ်ကိုမျှ မရမသိဘဲလျက် မဂ်ဒိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို ရနိုင်ရောက်နိုင်မည့် အရေးမှာ ဝေးလေဘိစွာ။ ယထာဘူတဉာဏ်ကို ရ မှ သာ ရောက်နိုင်မည်မှာ မုချ အမှန် ဖြစ်သည်-ဟု သိလေ-သတိရှိစေ။

သစ္စာဆိုတာ အခြားမှာ ရှိသည်မဟုတ်ပါ
ကိုယ်မှာရှိပါသည်။

“အပိစ ခွာဟံ အာဝုသော ဣမသ္မိယေဝ ဗျာမမတ္ထေ ကဠေဝရေ သသညိမ္ပိ သမနုကေ လောကဉ္စ ပညပေမိ လေခကသမုဒယဉ္စ လောကနိရောဓဉ္စ ဇောကနိရောဓ= ဂါမိနဉ္စ ပဋိပဒံ။” ဟု လာ၏။

[သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ် လောဟိတသုတ် စာမျက်နှာ ၆၁]

(အနက်ကား) အာဝုသော၊ လောဟိတ-အမည်ရှိသော နတ်သား။ ဝါ၊ ဗြဟ္မာ။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ခေါ၊ ကေ။ အပိစ၊ စင်စစ်လျှင်လည်း။ ဗျာမမတ္ထေ၊ တလံမျှလောက် ရှိသော။ သသညိမ္ပိ၊ သညာရှိသော။ သမနုကေ၊ စိတ်ရှိ သော။ ဣမသ္မိယေဝ ကဠေဝရေ၊ ဤ ခန္ဓာ ကိုယ် ရုပ် အကောင်ပုပ်၌ သာလျှင်။ လောကဉ္စ၊ ဒုက္ခသစ္စာ-ကို လည်း။ ပညပေမိ၊ အပြားအားဖြင့် သိစေတော်မူ၏။

ဒုတိယအကြိမ်။

လောကသမုဒယဉ္ဇ၊ သမုဒယသစ္စာကိုလည်း။ ပညပေမိ၊
 အပြားအားဖြင့် သိစေတော်မူ၏။ လောကနိရောဓဉ္ဇ၊
 နိရောဓသစ္စာကိုလည်း။ ပညပေမိ၊ အပြားအားဖြင့် သိစေ
 တော်မူ၏။ လောကနိရောဓဂါမိနဉ္ဇ ပဋိပဒံ၊ မဂ္ဂသစ္စာ ကို
 လည်း။ ပညပေမိ အပြားအားဖြင့် သိစေတော်မူ၏။

၁။ ထိုတွင်=ဒုက္ခသစ္စာဆိုသည်မှာ လောကီစိတ် ၈၁၊
 လောဘကြည်သော စေတသိက် ၅၁ ပါး၊ ရုပ် ၂၈ ခု၊
 ဤတရားတို့သည် ဒုက္ခသစ္စာမည်ကုန်၏။
 (ဤဒုက္ခသစ္စာသည် သတ္တဝါတို့၏ကိုယ်၌ရှိ၏)

၂။ သမုဒယသစ္စာဆိုသည်မှာ ငါးပါးအာရုံ ကာမ
 ဂုဏ်နှင့်တကွ ဘုံသုံးပါးတို့၌ ဖြစ်လိုဖြစ်ချင်နေတဲ့ တံဏှာ
 ရာဂ လောဘပေတည်း။ ဤ တံဏှာ ရာဂ လောဘသည်
 သမုဒယသစ္စာမည်၏။
 (ဤသမုဒယသစ္စာသည် သတ္တဝါတို့၏ကိုယ်၌ရှိ၏)

၃။ အဆိုပါ ဒုက္ခသစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ နှစ်ပါးတို့၏
 တဖန်-အသစ်မဖြစ်ရာ ကုန်ဆုံးချုပ်ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန် သည်
 နိရောဓသစ္စာမည်၏။
 (ဤနိရောဓသစ္စာသည် သတ္တဝါတို့၏ကိုယ်၌ရှိ၏)

ဒုတိယအကြိမ်။

ဤ၌ ပရိယာယ ဒေသနာနည်း ဟု မှတ်ပါ။ (သန္တိကေ နဝိဇာနန္တိ မဂါ ဓမ္မဿ အကောဝိဒါ (သုတ္တံနိပါတီ ကို ထောက်)

၄။ လောကုတ္တရာမဂ်စိတ် ၄-ခု၌ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပစသော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။
(ဤမဂ္ဂသစ္စာသည် သတ္တဝါတို့၏ကိုယ်၌ရှိ၏)

(တနည်း) ဆင်းရဲတာအမှန် ဒုက္ခသစ္စာ၊ ဆင်းရဲကို ဖြစ်စေတာအမှန် သမုဒယသစ္စာ ဆင်းရဲချုပ်ရာအမှန် နိရောဓသစ္စာ၊ ဆင်းရဲချုပ်ငြိမ်းရာ သို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်အမှန် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။

သရုပ်အားဖြင့်-

- ၁။ ဤတေဘူမကသင်္ခါရတရားသည် ဒုက္ခံ (ဆင်းရဲတည်း ဝါ-ဒုက္ခသစ္စာတည်း။)
- ၂။ ဤလောဘသည် ဒုက္ခသမုဒယော (ဆင်းရဲ ကြောင်းတည်း၊ ဝါ-သမုဒယသစ္စာတည်း။)
- ၃။ ဤနိဗ္ဗာန်သည် ဒုက္ခနိရောဓော (ဆင်းရဲချုပ်ရာတည်း ဝါ၊ နိရောဓသစ္စာတည်း။)

၄။ ဤ-မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသည် ဒုက္ခနိရောဓ ဂါမိနိပဋိပဒါ
(ဆင်းရဲချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်
တည်း၊ ဝါ-မဂ္ဂသစ္စာတည်း။)

ဤကဲ့သို့ ဟုတ်မှန်တဲ့အတိုင်း သိခြင်းသည် ယထာဘူတ
ဉာဏ် မည်၏။

ပရိယာယ်အားဖြင့် ...

၁။ ဣမေ၊ ဤ လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟ၊ တို့သည် အာသဝါ။
(ဘုံအားဖြင့် ဘဝင်၊ ဓမ္မအားဖြင့် ဂေါတြဘူတိုင်
အောင် ယိုစီးတတ်သော အာသဝေါတရားတို့တည်း)

၂။ (အယံ) ဤ လောဘ-သည် အာသဝသမုဒယော
(အာသဝေါတရားတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းတည်း။)

၃။ (အယံ) ဤ နိဗ္ဗာန် - သည် အာသဝ နိရောဓော
(အာသဝေါတရားတို့၏ ချုပ်ရာတည်း)

၄။ (အယံ) ဤမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသည် အာသဝနိရောဓဂါမိနိ
ပဋိပဒါ။ (အာသဝေါတရား - တို့၏ ချုပ်ငြိမ်းရာ
နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်တည်း။)

ဤသို့ ဟုတ်မှန်တဲ့အတိုင်း သိခြင်းသည် ယထာဘူတ
ဉာဏ်မည်၏။

ဒုတိယအကြိမ်။

မှတ်ချက်။ ။ ဤလိုဤပုံ သစ္စာ ၄ ပါးကို သရုပ်အား
ဖြင့်၎င်း၊ ပရိယာယ်အားဖြင့်၎င်း၊ နှစ်မျိုးဟောထားသည်။

[မဇ္ဈိမနိကာယ အန္တရကသုတ် ဆဋ္ဌမူ စာမျက်နှာ - ၁၁]

ဝေ၊ ဤသို့ ဇာနတော သစ္စာ ၄ ပါးကို သရုပ်အား
ဖြင့်၎င်း၊ ပရိယာယ်အားဖြင့်၎င်း၊ (သိထသော) ပဿတော
သစ္စာ ၄ ပါးကို သရုပ်အားဖြင့်၎င်း၊ ပရိယာယ်အားဖြင့်
၎င်း (မြင်ထသော။ တဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်
ကာမာသဝါပိ၊ ကာမဒသဝ မှ လည်း။ ဝိမုစ္စတိ၊ လွတ်၏
ဘဝါသဝါပိ၊ ဘဝါသဝ မှ လည်း။ ဝိမုစ္စတိ၊ လွတ်၏။
ဒိဋ္ဌာသဝါပိ၊ ဒိဋ္ဌာသဝ မှ လည်း။ ဝိမုစ္စတိ၊ လွတ်၏။
အဝိဇ္ဇာသဝါပိ၊ အဝိဇ္ဇာသဝ မှ လည်း။ ဝိမုစ္စတိ၊ လွတ်၏။
(ထိုအာသဝမှ လွတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဤသို့မှတ်ရာ၏)

* မှတ်ချက်။ ။ (၁) ကာမာသဝ မှ လွတ်တယ် ဆို
တာ ရှေးကလို ငါးပါးအာရုံ ကာမဂုဏ် တို့၌ မေ့လျော်
ပျော်ပါးခြင်း တဏှာ မရှိသည်ကို ဆိုသည်။

(၂) ဘဝါသဝမှ လွတ်တယ်ဆိုတာ ရှေးကလို ဘုံ
သုံးပါးတို့၌ မေ့လျော်ခြင်း တဏှာ မရှိသည်ကို ဆိုသည်။

ဓုတိယအကြိမ်။

(၃) ဒိဋ္ဌာသဝမှ လှုတ်တယ်ဆိုတာ ရှေးက လို လူဘဲ၊ နတ်ဘဲ၊ ဗြဟ္မာဘဲ၊ ယောကျ်ား မိန်းမဘဲ စသည်ဖြင့် အလွဲ အမှား အစွဲတရား အယူမှားမရှိသည်ကို ဆိုသည်။

(၄) အဝိဇ္ဇာသဝမှ လှုတ်တယ်ဆိုတာ ရှေးကလို သစ္စာလေးပါးကို မသိရအောင် ဖုံးလွှမ်းထားတဲ့ မောဟ မရှိသည်ကို ဆိုသည်။

အဲဒါလဲ ယထာဘူတဉာဏ်ဘဲ။ ထိုမှတစ်ပါး...

- ၁။ ဖြစ်ဖြစ်သမျှ ရုပ်နာမ်က၊ ဒုက္ခသစ္စာမှတ်။
- ၂။ ဖြစ်လိုပြန်က သမုဒယ၊ ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်းမှတ်။
- ၃။ ဖြစ်ပျက်ကိုမြင်၊ မဖြစ်ချင်၊ မဂ္ဂင်တရားမှတ်။
- ၄။ မဖြစ်ပါမှ၊ လမ်းမှန်ကျ၊ မဂ္ဂသစ္စာမှတ်။
- ၅။ မဖြစ်ပါမှ နိရောဓ၊ ဒုက္ခငြိမ်းအေးမှတ်။
- ၆။ သစ္စာလေးပါး၊ မှန်တရား၊ ပိုင်းခြားသိအောင်မှတ်။

ဤလို သစ္စာလေးပါးကို သိတာလဲ ယထာဘူတဉာဏ် ဘဲ။ ထိုမှတစ်ပါး—

ဒုက္ခကိုသိ ပယ်ဘိတဏှာ၊
မဂ္ဂင်ကိုပွား ရောက်ငြားနိဗ္ဗာန်သာ။

ဓုတိယအကြိမ်။

- ၁။ တဏှာမှတစ်ပါးသော ရုပ်နာမ်ခန္ဓာကို ဒုက္ခသစ္စာလို့ သိပါတဲ့။
- ၂။ ဘုံသုံးပါးတို့မှာ ဖြစ်လို့ဖြစ်ချင်နေတဲ့ တဏှာကို ပယ် ပါတဲ့။
- ၃။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး မြတ်တရားကို နေ့စဉ်ပွားပါတဲ့။
ဤ သုံးပါး-ကို အားထုတ်ပါလျှင် နိဗ္ဗာန်ရောက်မှာ သေချာနေပါပြီတဲ့။

ပညတ်-ပရမတ်။

အမေး။ ဟုတ်မှန်တဲ့ အတိုင်း သိတဲ့ဉာဏ်ဆိုတာ ဘယ် ဉာဏ်လဲ။

အဖြေ။ စာတ္တ ဝုတ္တာ ဘိဓမ္မတ္တာ၊ စတုခါ ပရမတ္ထတော စိတ္တံ စေတသိက်ံ ရူပံ၊ နိဗ္ဗာနမီတိ သဗ္ဗထာ။

ဆိုတဲ့ လက်သန်းအဋ္ဌကထာနှင့်အညီ လောက၌ လူ နတ် ဗြဟ္မာ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ ယောက်ျား မိန်းမ ဆိုတဲ့ သမ္မုတိ ပညတ်ထဲမှ ခွဲထုတ်၍ ယူပါလျှင် စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ် နိဗ္ဗာန်ဆိုတဲ့ ပရမတ်ခဲတခုတည်းကိုသာရပါမည်။ ဝါ၊ စိတ် စေတသိက်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန် ဆိုတဲ့ ပရမတ္ထတရား လေးပါးကို သာ အမှန်ရပါမည်။ ဤ၌ (စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်) ဆိုတဲ့ ပရမတ်သုံးပါး-က ပိုလွန်၍ လောက၌ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ တစုံ တခု မှ မရှိတော့ပါ။

ဒုတိယအကြိမ်။

ဆောင်ပုဒ်.... စိတ်,စေ,ရုပ်,နိ၊ လေးပါးရှိ မှတ်ဘိ ပရမတ်။
 ထိုတွင် စိတ်, စေတသိက်, ရုပ် ဆိုတဲ့ ရှေ့ပရမတ်
 သုံးပါးကို(လောကီ)ပရမတ် ဟု သိပါ နောက်ဆုံး နိဗ္ဗာန်
 ပရမတ် - ကို (လေကုတ္တရာ ပရမတ်)ဟု သိပါ။

အဲဒီ စိတ်, စေတသိက်, ရုပ် ဆိုတဲ့ (လောကီ ပရမတ္ထ
 တရား) သုံးပါးကလဲ အမြဲ ဖြစ်ပျက်နေကြသည်။ ၎င်း
 ပရမတ်သုံးပါးကို လက္ခဏာရေးသုံးပါးသို့တင်၍ သမ္မသန
 ဉာဏ်, ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်, စသည်ဖြင့် ဆင်ခြင်သုံးသတ် သွား
 ပါလျှင် ဉာဏ်စဉ်တက်၍ အရဟတ္တမဂ်ဆိုတဲ့ နောက်ဆုံး
 နိဗ္ဗာန်ကို ရနိုင်သည် ရောက်နိုင်သည် ဟု မှတ်လေ။

ထိုတွင် (လောကီပရမတ်) သုံးပါး၌ -

- (စိတ်အရ) စိတ် တခု ယုတ် ကိုး ဆယ်၊ အကျယ်
 တရာ့နှစ်ဆယ် တပါး ကို ယူပါ။
- (စေတသိက်အရ) စေတသိက် ဒွေးပညာသ ၅၂ ပါး ကို
 ယူပါ။
- (ရုပ်အရ) ရုပ် ၂၈ ပါး အကုန်ယူပါ။
- (နိဗ္ဗာန်အရ) စိတ်, စေတသိက်, ရုပ်, တို့၏ ကုန်ဆုံး
 ချုပ်ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်ကို ယူပါ။

ဓုတိယအကြိမ်။

ထို စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ သုံးပါးတို့ဟာလဲ အပါယ်
လေးဘုံမှာ ဖြစ်တာလဲ (စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်တို့ဘဲ)၊ လူ့ဘုံ
မှာ ဖြစ်တာလဲ (စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ တို့ဘဲ) နတ်ဘုံမှာ
ဖြစ်တာလဲ (စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ် တို့ဘဲ)၊ ဗြဟ္မာ့ဘုံမှာ ဖြစ်
တာလဲ (စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ် တို့ဘဲ)၊ အားလုံး ဘုံ
သုံးပါးမှာ ဖြစ်နေတာတွေဟာ (စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ တွေ
ချည့်ဘဲလို့ သိမှတ်ပါလေ။)

အဆိုပါ (စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ် တို့ကို) နှုတ်ပယ်ထားပါ
လျှင် ဘုံသုံးပါးတို့မှာ ဘုံအခေါင်းဟောင်းလောင်းချည်း
သာ ကျန်ရှိပေတော့မည်။ ဘာမှ မရှိတော့ပြီ။ ဥပမာ—
စပါးကျိထဲမှာ စပါးတွေကို နှုတ်ပယ်ထားပါလျှင် စပါး
ကို အခေါင်းချည်းသာ ကျန်သကဲ့သို့တည်း။ ဤသို့ သိ
ခြင်း သည်လည်း ယထာဘူတဉာဏ်တည်း။

သို့ရာတွင် အဆိုပါ (စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ တို့ကိုသာ)
ဘုံသို့လိုက်၍ ပညတ်အားဖြင့် အပါယ်ကောင်၊ လူ့ကောင်
နတ်ကောင်၊ ဗြဟ္မာကောင်၊ ယောကျ်ား မိန်းမ၊ ပုဂ္ဂိုလ်
သတ္တဝါ-ဟု ခေါ်ဆိုကြရသည်။ တံကယ်၍ ခေါ်ရသည်
မဟုတ်။ သင်္ကေတ ပညတ်အားဖြင့်သာ ခေါ်ဆိုရသည်ဟု
သိပါလေ။ ဤ၌လည်း ယထာဘူတဉာဏ်ပေတည်း။

ဒုတိယအကြိမ်။

ထို့ကြောင့်....

- ၁။ ပညတ်မြင်, ပညတ်သိ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အမှားသိ။
- ၂။ ပရမတ်မြင်, ပရမတ်သိ, သမ္မာဒိဋ္ဌိ အမှန်သိ။
- ၃။ မရှိပညတ်, ရှိပရမတ်, နှစ်ရပ်ခွဲ၍မှတ်။
- ၄။ ပညတ်မှာ အဟုတ်မရှိတာ၊ ပရမတ်မှာ အဟုတ်ရှိတာ
- ၅။ အပြောမှာ ပညတ်နှင့်ပြောပါ၊ အယူမှာ ပရမတ် ထိ အောင်ယူပါ။ အပြောမှာ သူငါဟု ပညတ် နှင့် ပြောသော်လည်း၊ အယူမှာ ရုပ်နာမ် ပရမတ်ထိအောင် ယူပါ။

အမှန်ကော်ရိုသည်မှာ (စိတ်, စေတသိက်, ရုပ် တို့သာ လျှင်တည်း။) ၎င်းတို့ကို ချဲ့ပြန်လျှင် ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး၊ ခန္ဓာငါးပါး၊ အာယတနတဆယ်, နှစ်ပါး, ဓါတ်တဆယ်, ရှစ်ပါး တို့သာ အမှန်ရှိသည်၊ ကော်ရိုသည်၊ မုချရှိသည်-ဟု သိခြင်းသည် ယထာဘူတဉာဏ်ပေတည်း။

ဤသို့ သိရမည် မြင်ရမည်-ကို မသိ မမြင်ဘဲ အလွဲလွဲ အချော်ချော် အမှားမှား အယွင်းယွင်းဖြင့် အပါယ် သတ္တဝါ ကော်ရိုသည်၊ လူ နတ် မြဟွာ သတ္တဝါ ကော်ရိုသည်-ဟု အထင်မှား အမြင်မှား အယူမှားနေခြင်းသည် ပညတ်မြင် ပညတ်သိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအမှားသိဟု မှတ်လေ။

ခုတ်ယအကြိမ်။

ထိုသို့မယူဘဲ - ဘုံသုံးပါးတို့မှောက်အားလျော်စွာ ဖြစ်
 လေသမျှ သတ္တဝါတွေဟာ (စိတ်, စေတသိက်, ရုပ်တွေသာ)
 ဖြစ်ကြပျက်ကြသည်၊ မွေးကြသေကြသည်။ (ကေဝေါကာရ
 ဘုံမှာဆိုလျှင်) ရုပ်ခန္ဓာတပါးတည်းသာ ဖြစ်ကြ ပျက်ကြ
 သည် (စတုဝေါကာရဘုံမှာဆိုလျှင်) နာမ်ခန္ဓာလေးပါး
 သာ ဖြစ်ကြပျက်ကြသည်။ ကျန် ဗည္ဇဝေါကာရ ၂၆ ဘုံ
 မှာ ဆိုလျှင် ခန္ဓာ ငါးပါးလုံး ဖြစ်ကြ ပျက်ကြသည်-ဟု
 သိလေမှတ်လေ။ ဤသို့ သိခြင်းမြင်ခြင်းသည်လည်း ပရမတ်
 မြင် ပရမတ်သိ သမ္မာဒိဋ္ဌိအမှန်သိ ယထာဘူတဉာဏ် ပေ
 ဟည်း။

လူ နတ် ဗြဟ္မာ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဆိုတဲ့ ပညတ်ပျောက်၊
 ရုပ် နာမ် ခန္ဓာ အာယတန ဓါတ်ဆိုတဲ့ ပရမတ်ပေါက်၊
 အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ ဆိုတဲ့ လက္ခဏာရေးဆိုက်။
 ဒုက္ခ သမုဒယ ဆိုတဲ့ သစ္စာကိုက်အောင် အသိမှန်အမြင်
 မှန် အယူမှန်ကို ယူကြပါလေ။

လူ နတ် ဗြဟ္မာ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ဆိုတာတွေက အဟုတ်
 မရှိ ပညတ်ဟုသိပါ။ (စိတ်, စေတသိက်, ရုပ်, ဆိုတာတွေက)
 အဟုတ်တကယ်ရှိ ပရမတ် ဟု သိပါ။

ပါးစပ်နှုတ်ဖျားက လူ့နုတ်ဗြဟ္မာ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ
ယောကျ်ား မိန်းမ စသည်ဖြင့် ပညတ်နှင့် ပြောပါဆိုပါ။
အယူအသိမှာမူ (စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ် ဆိုတဲ့) ပရမတ် ထိ
အောင် ယူပါလေ။

ပညတ်ကိုလည်း မပယ်ရ-မပယ်ကောင်း၊ အများပြော
ဆို သုံးနှုံးနေကြသည့် ပညတ်နေရာမှာ ပညတ်နှင့်သာ သုံး
ပါ။ ပရမတ်နေရာမှာ ပရမတ်နှင့် သုံးပါ။ အပြောမှာ
သောတာပန်အစ ဘုရားအဆုံး ပညတ်နှင့် ပြောဆို သုံးနှုံး
ကြသည်ဟု သိပါလေ။ အဆိုရှိက ပညတ် နှုတ်ရှိက ပရမတ်
ဟု သိ။

ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး-အဆိုပါ စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ ဟူသော
ပရမတ္ထတရား သုံးပါးတွင် (စိတ်၊ စေတသိက် က နာမ်
တရား)၊ (ရုပ် က ရုပ်တရား)။ ဤသို့အားဖြင့် ရုပ်နာမ်
နှစ်ပါးသာ ဟု သိပါ။

ခန္ဓာငါးပါး-အဆိုပါ စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်ဆိုသည်မှာ
အခြားမဟုတ်၊ ယောကျ်ားမိန်းမ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ မဟုတ်
ပါ။ ခန္ဓာငါးပါးသာ ဟု သိပါ။ ရုပ် နာမ် နှစ်ပါး တို့
တွင် ရုပ်က - ရူပက္ခန္ဓာ၊ နာမ် က - နာမက္ခန္ဓာတည်း။

ဓူတိယအကြိမ်။

နာမက္ခန္ဓာ လေးပါး တွင် ဝိညာဏ် က - ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၊
 ဝိညာဏက္ခန္ဓာနှင့် အတူတကွ ဖြစ်ကြသော ဝေဒနာက-
 ဝေဒနက္ခန္ဓာ၊ သညာက-သညက္ခန္ဓာ၊ ဝေဒနာသညာ မှ
 ကြွင်းသော စေတသိက် ၅၀ က သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဤသို့အား
 ဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာ၊ ဝေဒနက္ခန္ဓာ၊ သညက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ
 ဝိညာဏက္ခန္ဓာ တည်းဟူသော ခန္ဓာငါးပါးသာ ဖြစ်သည်
 ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ ယောက်ျား မိန်းမ မဟုတ် ဟု သိပါ။
 ဤသို့ သိခြင်းသည်လည်း (ယထာဘူတဉာဏ်ဘဲ)။

အာယတန တဆယ် နှစ်ပါး-ထိုခန္ဓာငါးပါးသည်လည်း
 တခြားမဟုတ်ပါ။ စက္ခာယတန၊ သောတာယတန၊ စသော
 အာယတနတဆယ် နှစ်ပါး တို့သာတည်းဟု သိခြင်းသည်
 လည်း ယထာဘူတဉာဏ်ပေတည်း။

ဓာတ်တဆယ် နှစ်ပါး- ထိုအာယတနတဆယ် နှစ်ပါး
 ဘို့သည်လည်း အခြားမဟုတ်ပါ။ စက္ခုဓါတ်၊ သောတဓါတ်
 စသော ဓာတ်တဆယ် နှစ်ပါး တို့သာ ဟု သိခြင်းသည်
 လည်း ယထာဘူတဉာဏ်ပေတည်း။

သံသရာ - ထို ရုပ် နာမ်၊ ခန္ဓာ၊ အာယတန ဓာတ် တို့
 သည်လည်း အခြားမဟုတ်ပါ။ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ယောက်ျား
 မိန်းမ မဟုတ်ကြပါ။

နုတိယအကြိမ်။

“သံအဗ္ဗောဇ္ဈိန္ဒ၊ သရန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တိ သံသာရော”
 ဆိုတဲ့ ဝိဂြိုဟ်နှင့်အညီ မပြတ်မလတ် မပြတ်မစဲ ထပ်တလဲ
 လဲ ဖြစ်ပျက်မွေးသေ၊ ဖြစ်ပျက်မွေးသေ ဆိုတဲ့ သံသရာ
 ဝဋ်ဆင်းရဲကြီးထဲမှာ တရားအားမထုတ်၍ နိဗ္ဗာန်မရသေး
 သမျှ ကာလ မတ်လုံး ပြီးဆုံးတယ်လို့ မရှိ၊ တခုတခုသော
 ဘဝ ပဋိသန္ဓေအစ စုတိ သေနေ့အဆုံး၊ တဖန် ပဋိသန္ဓေ
 အစ၊ စုတိ သေနေ့အဆုံး မြစ်ချောင်းတွင်း မှာ စီးဆင်း
 နေကြသော မြစ်ရေ ချောင်းရေ ကဲ့သို့ ရင်း၊ တောက်
 လောင်နေသော ဆီမီးကဲ့သို့ ရင်း၊ ရုပ် နာမ် ခန္ဓာ တို့ဟာ
 ဖြစ်လိုက် ပျက်လိုက်၊ ဖြစ်ချေ ပျက်ချေ၊ ဖြစ်တုံ့ ပျက်တုံ့
 အဟုန်မစဲ တသဲသဲ အမြဲဖြစ် ပျက် နေကြသော သံသရာ
 ဝဋ်ဆင်းရဲ၊ သံသရာဘေး၊ သံသရာဝဋ်ဒုက္ခတို့သာ ဖြစ်သည်
 ဟု သိမြင်ခြင်းသည်လည်း ယထာဘူတဉာဏ် မည်၏။

တနည်းအားဖြင့် ယထာဘူတဉာဏ် အမြင်မှန် ဆို
 သည်မှာ—သွားတတ် ရပ်တတ် ထိုင်တတ် လျောင်းတတ်
 သော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါကား ထင်ရှားမရှိ လုံးဝမရှိ၊ ကေန့်
 အမှန် ချိသည်ကား (တစုံတခုသော အရပ်သို့ သွားလိုတဲ့
 အခါ ရှေးဦးစွာ သွားလိုသော စိတ် ဖြစ်ပေါ် လာ၏။

ဒုတိယအကြိမ်။

ထိုစိတ်ကြောင့် တကိုယ်လုံးတကောင်လုံး ပျံ့နှံ့လာသော ဝါယောလေ့ရုပ်ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထိုဝါယောလေ့ခါတ်က ပုဂ္ဂိုလ်၏ သွားလို သွားချင်တဲ့ အမူအယာ ဝိညာတ်ရုပ် အမျိုးမျိုးဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ပေး၏။ ရပ်ခြင်း ထိုင်ခြင်း၊ လျောင်းခြင်း အမူအရာတို့၌လည်း ထို့အတူ သိပါလေ ဉာဏ်ကြီးပါစေ။

၁။ သွားနေတဲ့အထဲမှာ သူ့မပါ၊ ငါမရှိ၊ ဘယ်သူမှ မရှိ၊ သွားလိုတဲ့စိတ်က နာမ်တရား၊ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ဝါယောရုပ်က ရုပ်တရား၊ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးသာ သွားသည် ဟု သိလေမှတ်လေ။

၂။ ရုပ်နာမ်မှန်က ဥပါဒ်၊ ဋီ၊ ဘင် မျှ ဖြစ်၍ ပျက်ရ သောကြောင့် မြဲတဲ့ အနိစ္စ၊ ဆင်းရဲတဲ့ဒုက္ခ၊ အစိုးမရတဲ့ အနုတ္တ လက္ခဏာရေးသုံးပါးကို သိလေ။

၃။ အမှန်မှာ = ဒုက္ခသစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ၊ သစ္စာ နှစ်ပါးသာ သွားနေ၏ ဟု သိပါလေ။

၄။ စိတ်က နာမ်တရား၊ ဝါယောခါတ်က ရုပ်တရား၊ ရုပ်နာမ် နှစ်ပါးသာ သွားသည်။

ဒုတိယအကြိမ်။

၅။ စိတ်က အကြောင်းတရား ဝါယောရုပ်ဓါတ် က အကျိုးတရား၊ အကြောင်းအကျိုး နှစ်ပါးသာ သွားသည် ဟု သိလေ။

၆။ ဤကားနာမ်၊ ဤကားရုပ်ဟု ရုပ်နာမ် နှစ်ပါး ကို ပိုင်းခြား၍ သိတာက (နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်)။

၇။ ဤ ကား အကြောင်း၊ ဤ ကား အကျိုး ဟု အကြောင်း အကျိုး ကို ပိုင်းခြား၍ သိတာက (ပစ္စယ ပရိဂ္ဂဟဉာဏ်)။

၈။ ရုပ်နာမ် ကို ပိုင်းခြား ရုပ်နာမ်တို့၏ အကြောင်း အကျိုးကို သိမ်းဆည်းပြီး ရုပ်နာမ်မှန်က ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင် မျှ ဖြစ်၍ ပျက်ရသောကြောင့် မမြဲတဲ့အနိစ္စ၊ မမြဲလို့ ဆင်းရဲတဲ့ဒုက္ခ၊ မမြဲတာကို မြဲအောင် ဆင်းရဲတာကို ချမ်းသာအောင် အစိုးမရ၊ အလိုသို့မလိုက်၊ အကြိုက်သို့မပါစေ နိုင်သောကြောင့် အနတ္တ သစ္စတည်း ဟု သုံးသပ် ဆင်ခြင် ဉာဏ်၌ ထင်ခြင်းသည် (သမ္မာသနဉာဏ်) ဖြစ်သည်ဟု သိပါလေ ယောဂီတွေတို့။

တနည်း အားဖြင့် ≡ ယထာဘူတဉာဏ် အမြင်မှန် ဆိုသည်မှာ≡

ဒုတိယအကြိမ်။

၁။ မိမိခန္ဓာကိုယ် မှာ သူ့ငါ ဆိုတဲ့ အတိုင်း သူ့ငါ တွေရှိသလား။ ဘာတွေရှိသလဲ။ စေ့စေ့တို့း ရေးရေး ပေါ်၊ စေ့စေ့စဉ်းစား ဘူးဘူးပေါ် ဆိုတာလို စေ့စေ့ စပ်စပ် ဉာဏ်မျက်စိနဲ့ ကြည့်တော့ (ဆံပင်အစ ဦးနှောက် အဆုံး) ရှိတဲ့ ကောဠာသ ၂၀ ကိုဘဲ မြင်ရတယ်။ အဲဒါတွေ ကလဲ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ယောကျ်ား၊ မိန်းမ မဟုတ်၊ ခက်မှာ ခြင်း လက္ခဏာရှိတဲ့ ပထဝီဓာတ်သာ ဟုတ်တယ်။

၂။ တဖန် = သည်းခြေ အစ ကျင်ငယ်အဆုံး ရှိတဲ့ ကောဠာသ ၁၂ ပါးကလဲ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ယောကျ်ား မိန်းမမဟုတ်။ ယိုစီးခြင်းလက္ခဏာ ရှိတဲ့ အာပေါဓာတ် သာ ဟုတ်တယ်။

၃။ တဖန် - မိမိကိုယ်မှာ ရှိတဲ့ သန္ဓေပွန်တေဇော ဒဟနတေဇော၊ ဇိုရုဏတေဇော၊ ပါစကတေဇော ဆိုတဲ့ ကောဠာသ လေးပါးကလဲ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ယောကျ်ား မိန်းမ မဟုတ်၊ ပူအေးခြင်း လက္ခဏာရှိတဲ့ တေဇောဓာတ် သာ ဟုတ်တယ်။

၄။ တဖန် - ဥဒ္ဓင်္ဂမဝါယော၊ အဓောဂမဝါယော ကုစ္ဆိဋ္ဌဝါယော၊ ကောဠာသဝါယော၊ အင်္ဂါမင်္ဂါနုသရီ ဝါယော အသာသ၊ ပသာသ ဝါယော ဆိုတဲ့

ဓုတိယအကြိမ်။

ကောဠာသဒ္ဓြောက်ပါးကလဲ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ ယောက်ျား
မိန်းမ မဟုတ်။ ထောက်ခံ ဖိညှပ်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိတဲ့
ဝါယောဓာတ်သဘဟုတ်တယ်။ (ဤသို့ သိခြင်းသည်လည်း
ယထာဘူတဉာဏ်ပေတည်း။)

အဆိုပါ ≡ ပထဝီဓာတ်-၂၀၊ အာပေါဓာတ် ၁၂ ပါး
တေဇောဓာတ် ၄ ပါး၊ ဝါယောဓာတ် ၆ ပါး၊ ပေါင်း
၄၂ ပါးကလဲ ဒွါစတ္တာလီသ ဓာတ်ကြီး ၄၂ ပါးသာ
ဖြစ်တယ်။ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ မဟုတ်ပါ
ရုပ်ဓာတ် နာမ်ဓာတ် ပရမတ်ကိုသာ တွေ့ရပါတယ်။ ပုဂ္ဂိုလ်
သတ္တဝါ မရှိလို့ မတွေ့ရတာလား။ ရှိပါလျက်သား နှင့်
မတွေ့ရတာလားဆိုရင် [တကယ်၊ ရှိကိုမရှိလို့ မတွေ့ရတာပါ]

တဖန် - ဓာတ်တို့၏ သွားခြင်း၊ ဓာတ်တို့၏ ထိုင်ခြင်း
ဓာတ်တို့၏ ရပ်ခြင်း၊ ဓာတ်တို့၏ လျောင်းခြင်းသာ ဖြစ်၍
ဓာတ်တော၊ ပရမတ်တော၊ ဓာတ်တရား ပရမတ်တရား
သက်သက်သာဖြစ်သည်။

ဘယ်မှာလဲ - ငါ။ ဘယ်မှာလဲ ≡ သူ၊ ဘယ်မှာလဲ ≡
ယောက်ျား၊ ဘယ်မှာလဲ-မိန်းမ၊ အားလုံး ပညတ်မျှသာ
အစစ်အမှန် ကော်ရိုသည်မှာ ဓာတ်ကြီး ၄၂ ပါးသာ ရှိ
သည်။ (ပညာမျက်စိ၊ ဉာဏ်မျက်စိ၊ ဝိပဿနာမျက်စိ) ဖြင့်

ဓုတိယအကြိမ်။

စေ.စေ.ငူငူကြည့်ရှုပါလျှင် သူငါဟူက မြူမျှမပါ၊ မြူမျှ မရှိ၊ လုံးလုံးလဲမရှိ၊ ပြားပြားလဲမရှိပါ။ အဆိုပါ ဓာတ်ကြီး ၄၂ပါးသာ ကော်အမှန်ရှိသည်။ (အဲဒါ ယထာဘူတ ဉာဏ်ပါဘဲ။)

[သံပေါက်]

- ၁။ ဓါတ်ကိုမိမိ၊ မြင်အောင်ကြည့်၊ ကွာဘိဒိဋ္ဌိသာ။
- ၂။ ဒိဋ္ဌိကွာစင်၊ ပယ်လေးခွင်၊ မိတ်လျှင်တံခါးသာ။
- ၃။ လူ့ရှုခန့်နတ်၊ လူးလာခတ်၊ ဆုံးသတ်နိဗ္ဗာန်သာ။

သူငါ့ဆိုသည်မှာ ပညတ်ရုံမျှသာ အမှန်မှာ ရုပ်,နာမ် ခန္ဓာ,အာယတန,ဓာတ် ဆိုတဲ့ ပရမတ်သာဟု မှတ်ပါလေ အဲဒါလဲ ဟုတ်မှန်တဲ့အတိုင်း သိတဲ့ 'ယထာဘူတဉာဏ်'ဘဲ။ အဲဒီ ယထာဘူတဉာဏ် - ကို ကျမ်းဂန်တို့၌ (တရုဏ ခိပဿနာ)ဟု ဆိုသည်။ နုသောဝိပဿနာ-ဟု ဆိုလိုသည် အနံ့ကို ရင့်လာအောင် အဖန်ဖန် ပွားရမည်၊ ရင့် သော အခါ မဂ် ဖြစ်လာမည်။

အဲဒီယထာဘူတဉာဏ်ဟာ ဥပမာအားဖြင့် ဘာနှင့် တူသလဲဆိုရင် နေအရုဏ်တက်သည်နှင့်တူသည်။ ဘယ်လိုတူ သလဲ၊ အရုဏ်မတက်သေးလျှင် နေမထွက်သေး၊ အရုဏ် တက်လာလျှင် နေထွက်လာတာဟာ နေ့တိုင်း နေ့တိုင်း

လတိုင်းလတိုင်း၊ နှစ်တိုင်းနှစ်တိုင်း၊ ကမ္ဘာတိုင်း ကမ္ဘာတိုင်း
မှာ မြဲသလို၊ မှန်သလို၊ ထို့အတူ ယထာဘူတဉာဏ် ရင့်သန်
လျှင် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာတာ သောတာပန်
တိုင်း၊ သကဒါဂါမ်တိုင်း၊ အနာဂါမ်တိုင်း၊ ရဟန္တာတိုင်း
မှာ မြဲသည် မှန်သည်ဟု ဆိုလိုပေသည်။

(တူ ပုံ ဥ ပ မာ)

နေထွက်တော့မည် ဆိုလျှင် ရှေးဦးစွာ ရောင်ဖြူ လာ
သည်။ ထို့နောက် ရောင်ဝါလာသည်။ ထို့နောက် ရောင်နီ
လာသကဲ့သို့၊ ထို့အတူ သစ္စာလေးပါးမြတ်တရားကို မသိရ
အောင်၊ ဖုံးလွှမ်းထားတတ်သော မောဟ အဝိဇ္ဇာမှောင်
မောက်လိုလျှင် ရောင်ဖြူနှင့်တူသော ယထာဘူတဉာဏ်
ဖြစ်မြဲတည်း။ ထို့နောက် ရောင်ဝါနှင့်တူသော နိဗ္ဗိန္ဒဉာဏ်
ဖြစ်မြဲ၊ ထို့နောက်ရောင်နီ နှင့် တူသော ဂေါတြဘူတဉာဏ်
ဖြစ်မြဲတည်း။

- ရောင်ဖြူနှင့် ယထာဘူတဉာဏ်တူသည်။
- ရောင်ဝါနှင့် နိဗ္ဗိန္ဒဉာဏ် တူသည်။
- ရောင်နီနှင့် ဂေါတြဘူတဉာဏ် တူသည်။

ခုဆီယအကြိမ်။

အထူးမှတ်တမ်းချက်။

၁။ “ သတ္တဿ အဒဿနတော ပဋ္ဌာယ
သတ္တသညာ ဥဒ္ဓါဒ္ဓိတာဟောတိ။ ”

[ဝိသုဒ္ဓိမဂ် - ဒု - ဆဋ္ဌမူ၊ နှာ - ၁၆၃]

သတ္တဿ၊ လူ နတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါကို။ အဒဿနတော၊
မမြင်ရသောကာလမှ။ ပဋ္ဌာယ၊ အစပြု၍။ သတ္တသညာ၊
သတ္တဝါဟူသော အမှတ်သညာကို။ ဥဒ္ဓါဒ္ဓိတာ၊ ပယ်ခွါ
နိုင်တော့သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

သတ္တသညာကို ခွါနိုင်လျှင် ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ မရှိတော့ပြီ
ရှုပ်နှမ်း မျှသာ ရှိတော့သည်။

၂။ “ ဒုက္ခမေဝ ဟိ သမ္ဘောတိ၊ ဒုက္ခံ တိဋ္ဌတိ
ဝေတိစ၊ နညတြ ဒုက္ခ သမ္ဘောတိ၊ နညံ
ဒုက္ခာ နိရုဇ္ဈတိ။ ”

[သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ဆဋ္ဌမူ၊ နှာ - ၁၃၆]

ဒုက္ခမေဝ၊ ဒုက္ခသာလျှင်။ စ၊ ဝါ၊ ဒုက္ခသစ္စာသာလျှင်၊
သမ္ဘောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသည်။ တိဋ္ဌတိ၊ တည်၏။
ဝေတိစ၊ ပျက်စည်း ပျက်၏။ ဒုက္ခာ၊ ဒုက္ခမှ။ အညံ၊

ဒုတိယအကြိမ်။

တပီးသည်။ န သမ္ဘောတိ၊ မဖြစ်။ ဒုက္ခာ၊ ဒုက္ခမှ။
အည၊ တပီးသည် န နိရုဇ္ဈတိ၊ မချုပ်။

ဘုံသုံးပါးတို့မှာ ဖြစ်တာလဲ ဒုက္ခသစ္စာ၊ တည်နေတာလဲ
ဒုက္ခသစ္စာ၊ ပျက်သွား သေသွားတာလဲ ဒုက္ခသစ္စာ သာ
တည်း။ ဒုက္ခသစ္စာမှ တပီး မဖြစ်မပျက်။

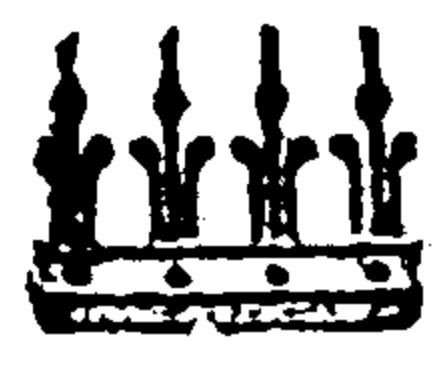
(အပါယ်ဆေးဘုံမှာ) ဖြစ်တာလဲ ဒုက္ခ သစ္စာ၊
(လူ့ဘုံမှာ)ဖြစ်တာလဲဒုက္ခသစ္စာ၊ (နတ်ဘုံမှာ) ဖြစ်တာလဲ
ဒုက္ခသစ္စာ၊ (ဗြဟ္မာ့ဘုံမှာ) ဖြစ်တာလဲ ဒုက္ခသစ္စာ-ဟု
ဆိုသောကြောင့် ဘုံသုံးပါး-တို့မှာ ဖြစ်သမျှ ပျက်သမျှ
မွေးသမျှ သေသမျှတွေဟာ ဒုက္ခသစ္စာ တခုတည်းသာဟု
သိပါလေ။ သတိရှိပါစေ-အမှတ်ရပါစေ။

(ဘုန်းကြီးရဲ့ ဆိုလိုရင်းမှာ) - အားလုံးသော တကာ၊
တကာမတွေဟာ လူ၊နတ်၊ဗြဟ္မာ၊ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ ဟူသော
ပညတ်ပေါ်တွင် အသိဉာဏ် သောင်တင် - အသိဉာဏ်
အားကုန် အသိဉာဏ် ဆုံးတု်းပြီး မသေစေခြင်ဘူး။
မနေရလို့ သေရင်လဲ ဘုံသုံးပါး တို့မှာ ဖြစ် ပျက် လေ သမျှ
တွေဟာ ရုပ် နာမ်ခန္ဓာ=သစ္စာ ဖြစ်ကြ ပျက်ကြ သည်။

ဒုတိယအကြိမ်။

မေ့ကြ သေကြသည်။ ရုပ်နာမ် ခန္ဓာမှတစ်ပါး မေ့စရာ
 သေစရာမရှိပါ။ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ ဒုက္ခသစ္စာတွေသာ ဖြစ်ကြ
 ပျက်စီး မေ့ကြ သေကြသည် - ဟု အသိမှန် အမြင်မှန်
 အယူမှန် (ယထာဘူတဉာဏ်) ကို ရပြီးမှ သေကြပါလေ ဟု
 တိုက်တွန်း လိုပါသည်။ သို့မှသာ လူဖြစ်ကျိုး၊ သာသနာ
 နှင့်-တွေ့ရကျိုး နှိပ်ကြမည်ဟု သိပါလေ။ သူတော်ကောင်း
 တွေတို့။

(ယထာဘူတဉာဏ် အမြင်မှန် ပြီးပါပြီ။)

ဒုတိယအကြိမ်။

အလှူရှင်အမည်

နေရပ်လိပ်စာ

အုပ်စုပေါင်း

အာသာရေးခွင်ပြုအမှတ် (၂၈)

ဒုတိယအကြိမ် ရိုက်နှိပ်ခြင်း။

၁၉၈၁-ခု၊ အုပ်စု-၂၀၀၀

တအုပ်၊ တန်ဖိုး = ၃°။

ပုံနှိပ်သူ — ဦးမောင်ကြီး (၀၁၀၃၁-မြ)

ခေတ်ဆန်းညွန့်ပုံနှိပ်တိုက်

၈၃-လမ်း၊ ကမ္ဘာတန်း။

မန္တလေးမြို့။

ထုတ်ဝေသူ — ဦးမောင်ကြီး (၀၂၂၄၇)

ဦးမောင်ကြီး စာပေ

၈၃-လမ်း၊ ကမ္ဘာတန်း။

မန္တလေးမြို့။

ခေတ်ဆန်းညွန့် ပုံနှိပ်တိုက်၊ ကမ္ဘာတန်း၊ မန္တလေး။